

Környezetismeret

munkafüzet

Környezetismeret 3. munkafüzet

Eszterházy Károly Egyetem
Oktatókutató és Fejlesztő Intézet

A kiadvány 2018. 03. 08-tól 2022. 08. 31-ig tankönyvi engedélyt kapott a TKV/145-7/2018. számú határozattal.

A kiadvány megfelel az 51/2012. (XII. 21.) EMMI-rendelet 1. sz. melléklet: Kerettanterv az általános iskola 1–4. évfolyama számára, 1.2.5 Környezetismeret tantárgy kerettanterv előírásainak.

A tankönyvvé nyilvánítási eljárásban közreműködő szakértők: Bódi Edit, Varga István

Tananyagfejlesztők: Buzási Éva, Néder Katalin, Tóthné Mess Erika

Alkotószerkesztők: Tóthné Mess Erika, Vitéz Annamária

Vezető szerkesztők: Demeter László, Kóródi Bence

Tudományos-szakmai szakértő: Saly Erika

Pedagógiai szakértők: Venczelné Gulyás Edit, Nagy Ildikó Orsolya

Fedélfotó: © 123RF, © Cultiris Kulturális Képügynökség

Látvány- és tipográfiai terv: Róth Ágnes

Illusztráció: Marczali Ágnes, Morvay Vica, Tényi Katalin, Mátyás Ildikó, Téglásy György, Korda Ágnes

Fotók: © 123RF; © Cultiris Kulturális Képügynökség: Somogyi-Tóth Dániel; Fleser, Casey; Mohan (Flickr); © Thinkstock; Slezák Ilona; © Shutterstock; © Freepik; © Remac Grafikai Bt.; © MTI: Kovács Anikó, Krizsán Csaba

A tankönyv szerkesztői köszönetet mondanak a korábban készült tankönyvek szerzőinek. Az általuk megteremtett módszertani kultúra ösztönzést és példát adott e tankönyv készítőinek is. Ugyancsak köszönetet mondunk azoknak az íróknak, költőknek, képzőművészeknek, akiknek alkotásai tankönyveinket gazdagítják.

Köszönjük azoknak a tanároknak és diákoknak a munkáját, akik hasznos észrevételeikkel és javaslataikkal hozzájárultak e kiadvány végső változatának kialakításához.

© Eszterházy Károly Egyetem, 2017

ISBN 978-963-436-064-3

A kiadványban felhasználtuk a Környezetismeret 3. munkafüzet anyagát, Műszaki Kiadó, 2013.

Szerzők: Karlné Menráth Réka, Néder Katalin. Felelős szerkesztő: Sharma Judit. Lektor: Saly Erika, Victor András

Az újgenerációs tankönyv az Új Széchenyi Terv Társadalmi Megújulás Operatív Program 3.1.2-B/13-2013-0001 számú, „A Nemzeti alaptantervhez illeszkedő tankönyv, taneszköz és Nemzeti Köznevelési Portál fejlesztése” című projektje keretében készült.

A projekt az Európai Unió támogatásával, az Európai Szociális Alap társfinanszírozásával valósult meg.

SZÉCHENYI 2020

MAGYARORSZÁG
KORMÁNYA

Európai Unió
Európai Szociális
Alap

BEFEKTETÉS A JÖVŐBE

TARTALOM

I.

A Föld forog, az idő szalad

1. Mérd meg az időt! 6
2. Az égitestek 8
3. Az emberi élet szakaszai 10

II.

Hogyan tájékozódsz?

1. Lakókörnyezeted 12
2. Világtájak, térképek 14
3. Magyarország nagytájai 16

III.

Felfedezések a természetben

1. Mágnesesség 18
2. A víz halmazállapotai és körforgása 20
3. A különleges víz 22
4. Összefoglalás I–III. 24

IV.

A kertben és a szántóföldön

1. Napérlelte gyümölcsseink, zöldségeink 26
2. Haszonnövények: gyümölcsök, gyógy- és fűszernövények 28
3. Hogyan lesz a búzából kenyér? 30

V.

Állatok körülöttünk

1. Vadon élő állatok 32
2. Háziállatok – Haszonállatok 34
3. Háziállatok, haszonállatok a házban, kertben 36

VI.

Takarékoskodj az energiával!

1. Az energia felhasználása 38
2. Kidobni vagy különválogatni? 40
3. A papír 42
4. Összefoglalás IV–VI. 44

VII.

Légy önmagad!

- 1. Ezt kaptad örököül 46
- 2. Ismerj meg, és fogadj el! 48
- 3. Az ápolt külső 50

VIII.

Nézz magadba, nézz körül!

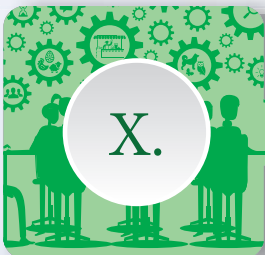
- 1. Az emberi beszéd és a testbeszéd 52
- 2. Hogyan „beszélnek” az állatok? 54
- 3. Egy kis illeten 56

IX.

Legdrágább kincsünk az egészség

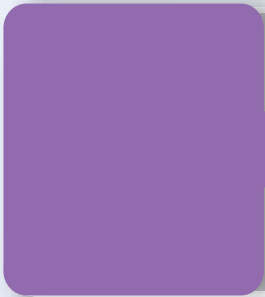
- 1. Élj egészségesen! 58
- 2. Betegség, gyógyulás 60
- 3. Kórházi gyógykezelés 62
- 4. Összefoglalás VII–IX. 64
- 5. Év végi összefoglalás 66

X.

Projektek

- 1. Kalendárium 70
- 2. Irány a piac! 74
- 3. Terepi vízvizsgálatok 76
- 4. Egészségedre! 78

Melléklet

- Magyarország domborzati térképe 80
- Magyarország közigazgatási térképe 82
- Magyarország vonalas térképe 84
- Globális felmelegedés – Gondolattérkép 85
- Megfigyelési napló 86

Kedves harmadikos Kisdiák!

Ebben a munkafüzetben is folytatjuk az élő és élettelen környezettel való megismerkedést. A tankönyvben található témák mindegyikéhez készítettünk gyakorlófeladatokat a számodra. Itt már bátran színezhetsz, rajzolhatsz is. A feladatok elvégzésével és a rejtvények kitöltésével átismételheted az órán tanultakat.

Örömteli munkát kívánunk!

HOGYAN HASZNÁLD A MUNKAFÜZETET?

Jól jegyezd meg!

Szómagyarázat

Páros munka

Csoportmunka

Szorgalmi feladat

Használd a térképet!

Használd az internetet!

Kísérletezz!

Könyv- és weboldalajánló

Játsszunk!

I. A Föld forog, az idő szalad

1. MÉRD MEG AZ IDŐT!

1. a) Számozd meg a hónapokat a sorrendjüknek megfelelően!
- b) Kösd a hónapokat a hozzájuk tartozó évszakhoz!
- c) Színezd ki annak a hónapnak a szókártyáját, amikor a születésnapodat ünnepeled!

március ☐

június ☐

október ☐

január ☐

július ☐

április ☐

december ☐

május ☐

szeptember ☐

február ☐

augusztus ☐

november ☐

2. a) Számozd meg az időegységeket növekvő sorrendben!

nap ☐

óra ☐

hét ☐

perc ☐

hónap ☐

év ☐

- b) Húzd alá a természet megfigyeléséből adódó időegységeket!

3. Válaszolj a kérdésekre a képen látható naptár segítségével!

A május vagy a június hónap áll több napból? _____

Melyik napra esik november 12.? _____

Június hónap hányadik napjai esnek szombatra? _____

Október 3. hétköznapra vagy hétvégére esik? _____

2017

JANUÁR							FEBRUÁR							MÁRCIUS								
H	K	SZ	CS	P	SZ	V	H	K	SZ	CS	P	SZ	V	H	K	SZ	CS	P	SZ	V		
						1				1	2	3	4	5				1	2	3	4	5
2	3	4	5	6	7	8	6	7	8	9	10	11	12	6	7	8	9	10	11	12		
9	10	11	12	13	14	15	13	14	15	16	17	18	19	13	14	15	16	17	18	19		
16	17	18	19	20	21	22	20	21	22	23	24	25	26	20	21	22	23	24	25	26		
23	24	25	26	27	28	29	27	28						27	28	29	30	31				
30	31																					

APRILIS							MÁJUS							JÚNIUS								
H	K	SZ	CS	P	SZ	V	H	K	SZ	CS	P	SZ	V	H	K	SZ	CS	P	SZ	V		
						1	1	2	1	2	3	4	5	6	7				1	2	3	4
3	4	5	6	7	8	9	8	9	10	11	12	13	14	5	6	7	8	9	10	11		
10	11	12	13	14	15	16	15	16	17	18	19	20	21	12	13	14	15	16	17	18		
17	18	19	20	21	22	23	22	23	24	25	26	27	28	19	20	21	22	23	24	25		
24	25	26	27	28	29	30	29	30	31					26	27	28	29	30				

JÚLIUS							AUGUSZTUS							SZEPTEMBER								
H	K	SZ	CS	P	SZ	V	H	K	SZ	CS	P	SZ	V	H	K	SZ	CS	P	SZ	V		
						1	1	2	1	2	3	4	5	6				1	2	3	4	
3	4	5	6	7	8	9	7	8	9	10	11	12	13	4	5	6	7	8	9	10		
10	11	12	13	14	15	16	14	15	16	17	18	19	20	10	11	12	13	14	15	16	17	
17	18	19	20	21	22	23	21	22	23	24	25	26	27	18	19	20	21	22	23	24		
24	25	26	27	28	29	30	28	29	30	31				25	26	27	28	29	30			
31																						

OKTÓBER							NOVEMBER							DECEMBER								
H	K	SZ	CS	P	SZ	V	H	K	SZ	CS	P	SZ	V	H	K	SZ	CS	P	SZ	V		
						1				1	2	3	4	5				1	2	3	4	
2	3	4	5	6	7	8	6	7	8	9	10	11	12	4	5	6	7	8	9	10		
9	10	11	12	13	14	15	13	14	15	16	17	18	19	11	12	13	14	15	16	17		
16	17	18	19	20	21	22	20	21	22	23	24	25	26	18	19	20	21	22	23	24		
23	24	25	26	27	28	29	27	28	29	30				25	26	27	28	29	30	31		
30	31																					

4. Válaszolj a kérdésekre!

Ha ma szerda van, akkor...

milyen nap volt tegnap? _____

milyen nap lesz holnap? _____

milyen nap volt tegnapelőtt? _____

milyen nap lesz holnapután? _____

5. Igaz vagy hamis? Írj az állítás után I betűt, ha igaz, és H betűt, ha hamis!

A Föld folyamatosan forog a tengelye körül.

☐

A Föld körbefordulásának ideje 1 hét.

☐

A Nap mindig ugyanazt az oldalt világítja meg a Földnek.

☐

A Föld minden pontján ugyanakkor van nappal.

☐

Amikor nálunk nappal van, a Földnek egy másik részén éjszaka van.

☐

6. Válassz a következő feladatok közül kedved szerint! Társaiddal együtt (párban vagy csoportban) is dolgozhatsz.

- Készíts bemutató tablót híres toronyórákról!
- Írj hirdetést egy óramárka értékesítéséhez!
- Rajzold le egy órát árusító üzlet kirakatát, vagy tervezz magadnak karórát!
- Járd utána, milyen híres emberek születtek egy napon veled (különböző években)!
- Járd utána, hogyan nézett ki az azték naptárkő!
- Nézz utána, hol található a Szelek tornya, és mi volt benne!
- Derítsd ki, hogyan működött az egyiptomi vízóra!

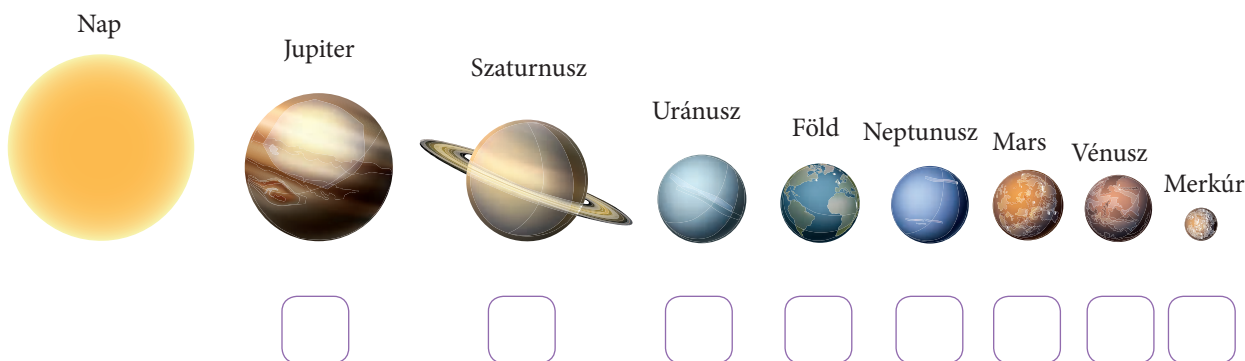

Nézz utána, miként lehet napórát készíteni, s mi szükséges hozzá! Gyűjtsd össze a szükséges anyagokat, készíts egy napórát! Tedd napsütötte helyre, és figyeld meg működését!

I. A Föld forog, az idő szalad

2. AZ ÉGITESTEK

1. a) Számozd be sorban a bolygókat a Naptól való távolságuk szerint! A Naphoz legközelebb esővel kezd a számozást!

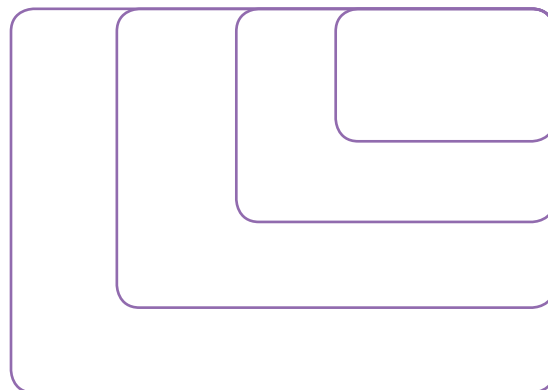
- b) Nevezd el a halmazokat a nagyságoknak megfelelően!

világegyetem

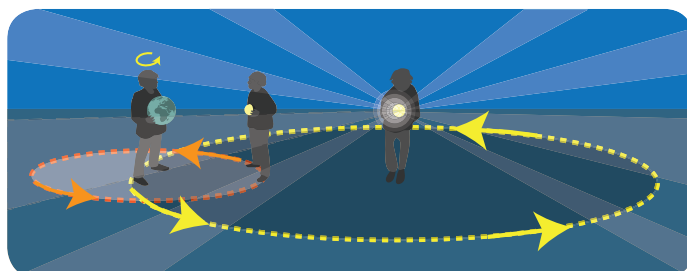
Naprendszer

Föld

Tejútrendszer

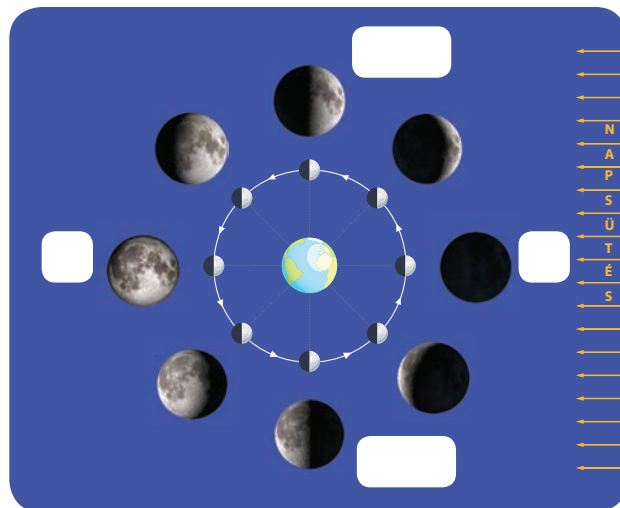
2. Mutasd be társaiddal a Föld és a Hold mozgását! A játékhoz három gyerek (Nap, Föld, Hold) és egy lámpa szükséges. A Nap álljon középre, és tartsa maga előtt a lámpát! A Föld kezdjen el keringeni körülötte az óramutató járásával ellentétesen úgy, hogy közben maga körül is forog. A Hold keringjen a Föld körül szintén az óramutatóval ellentétesen, de úgy, hogy mindig a Föld felé nézzen!

A látottak alapján beszéljétek meg, miért látjuk a Holdat különböző alakúnak!

3. A fény és árnyék jelenségét a Hold fogyatkozása, növekedése is mutatja. A Holdnak a Nap által megvilágított oldalából egyre többet vagy kevesebbet látunk, attól függően, hogy a Hold megvilágított feléből a Földről mennyit látunk. A Hold különböző megjelenési formáit holdfázisoknak nevezzük.

Egészítsd ki az ábrát a szöveg alapján! Írd a számokat a megfelelő helyre!

1. Amikor a Hold a Nap és a Föld között helyezkedik el, akkor a túloldalát világítja meg a nap-sugár. Ez az **újhold** fázisa.
2. Körülbelül egy hét alatt a Hold eléri az **első negyed**et, a holdkorong jobb oldala fényes, a bal oldala sötét. (D betűre hasonlít, azaz dagad.)
3. Újabb egy hét elteltével a Föld a Nap és a Hold közé kerül, így a Hold felénk eső oldalát éri a nap-sugár. Kialakul a **telihold**.
4. Ezután a Hold látszólag fogyni kezd, egy hét múlva az **utolsó negyed**be ér. Most a bal oldalon fényes, a jobb oldalon sötét. (C betűre hasonlít, azaz csökken.) A negyedik hét végén ismét az újhold-helyzetbe ér, és az egész folyamat kezdődik előlről.

4. Igaz vagy hamis? Írj az állítás után I betűt, ha igaz, és H betűt, ha hamis!

A Holdnak nincs saját fénye.

☐

A Holdat mindig ugyanabban az alakban látjuk az égbolton.

☐

A Hold körülbelül három hét alatt kerüli meg a Földet.

☐

A Hold alakjait holdfázisoknak nevezzük.

☐

A Föld a Hold körül kering.

☐

5. Válassz a következő feladatok közül kedved szerint! Társaiddal együtt (párban vagy csoportban) is dolgozhatsz.

- Keresd meg az interneten, és tanulmányozd a Hold térképét! Mi lehet a Hold „sötét oldalán”?
- Keresd a Hold térképén magyar vonatkozású földrajzi neveket!
- Készíts bemutatót az első Holdra szállásról!

Nézd meg, hogyan lehet a Holdon mozogni! <https://goo.gl/xHFnMs>

I. A Föld forog, az idő szalad

3. AZ EMBERI ÉLET SZAKASZAI

1. Számozd életkora szerint növekvő sorrendben a felnövekvő kislányt!

2. Kösd össze a képeket az életszakaszok megnevezésével!

magzat

csecsemő

kisgyerek

kisiskolás

serdülő

ifjú

felnőtt

idős

3. Kösd össze az egyidős embereket!

4. Jelöld a megadottak szerint a képen látható személyeket!

- a) Karikázd be kékkel a gyerekeket!
- b) Jelöld csillaggal a legfiatalabb családtagot!
- c) Karikázd be zölddel a legidősebb családtagot!
- d) Kösd össze pirossal az egyidős családtagokat!

5. Minden csoport válasszon egy életszakaszt, és gyűjtse össze a korra vonatkozó tudnivalókat! Hogyan néznek ki az adott életszakaszban az emberek? Milyen tevékenységeket végeznek, és milyen használati tárgyakra van leginkább szükségük?
- A csoportok olvassák fel, amit írtak, vagy készítsenek róla plakátot, és mutassák be a többieknek!

II. Hogyan tájékozódsz?

1. LAKÓKÖRNYEZETED

1. Húzd alá a lakóhelyedre jellemző választ!

a) Milyen vidéken élsz?

sík vidék, dombos vidék, hegyvidék

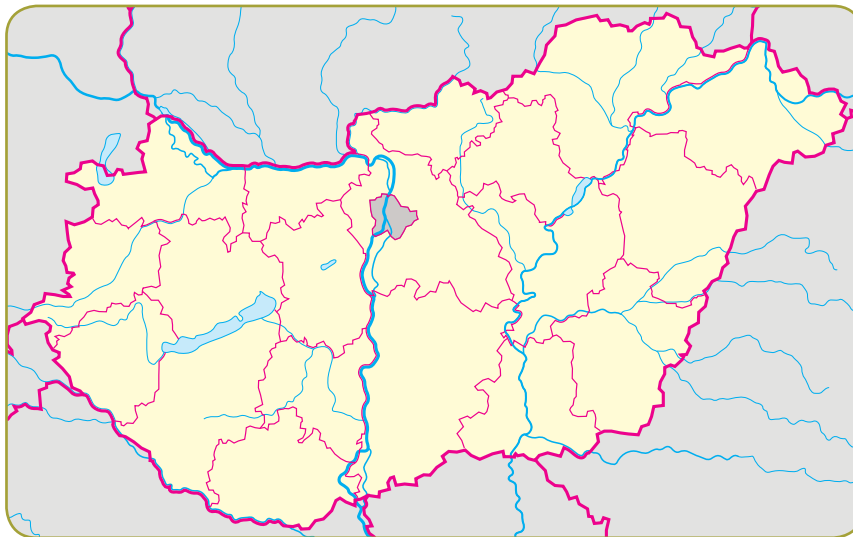
Rajzold le a jellemző felszíninformát!

b) Hol élsz?

tanya, falu, község, kisváros, nagyváros, főváros

2. a) Írd le a lakóhelyed nevét! _____

b) Keresd meg Magyarország térképén lakóhelyedet (vagy a hozzá legközelebb eső térképen jelölt települést) a munkafüzet 82–83. oldalán, vagy az Atlaszban! Jelöld be ezen a térképen!

c) Érdeklődj utána, honnan kapta a lakóhelyed a nevét!

d) Nézz utána a címerének! Rajzold le!

Segítség a címerekhez. <https://goo.gl/MN5rsq>

3. Mit mutatnál meg egy más településről érkező embernek a lakóhelyeden? Sorold fel!

4. Vizsgáljátok meg lakóhelyetek levegőjének tisztaságát!

a) Végezzetek forgalomszámlálást! Jegyezzétek fel, hogy fél óra alatt hány gyalogos, hány kerékpáros, hány motoros jármű halad el az iskola előtt!

gyalogos: _____ kerékpáros: _____ jármű: _____

b) Vegyetek mintát egy celluxcsíkkal egy útszéli falevél fonákjáról! Ragasszátok fel egy fehér papírra! Mennyi por látszik a mintán? (Húzzátok alá a megfelelőt!)

sok, kevés, tisztának látszik

c) Milyen következtetést vonhattok le a fentiekből? (Húzzátok alá a megfelelőt!)

Lakókörnyezetem levegője: tiszta, közepesen szennyezett, nagyon szennyezett

5. Milyen kikapcsolódásra, sportolásra, kulturális programon való részvételre van lehetőség lakóhelyeden?

6. Beszélj szüleiddel, nagyszüleiddel arról, milyen hagyományok élnek még lakóhelyed környékén!

7. Van-e híres szülőtte a lakóhelyednek? Járj utána, írd le a nevét, mutasd be röviden!

8. Készíts rajzos vagy képekből ragasztott tablót lakóhelyedről! Mutasd be lakóhelyed történetének érdekességeit, intézményeit, a látványosságokat, értékeket! Társaiddal együtt (párban vagy csoportban) is dolgozhatsz. A legfontosabb információk leírásáról se feledkezz meg!

II. Hogyan tájékozódasz?

2. VILÁGTÁJAK, TÉRKÉPEK

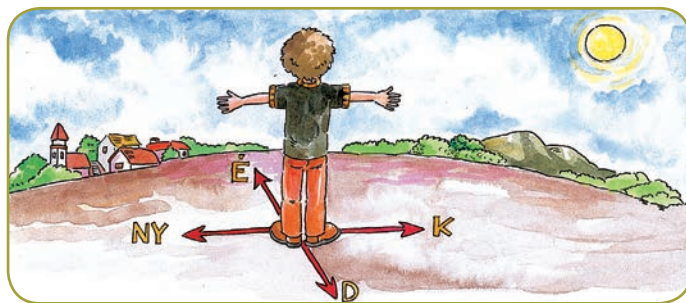
1. Egészítsd ki a versikét!

Elöttem van _____,

háтам mögött _____.

Balra a nap _____,

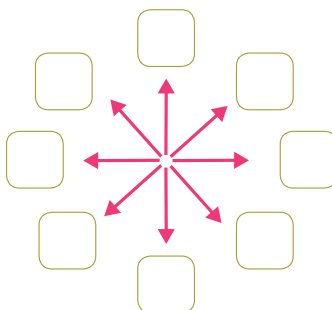
jobbra pedig _____.

Ne feledd, hogy a versike csak akkor igaz, ha észak felé nézel!

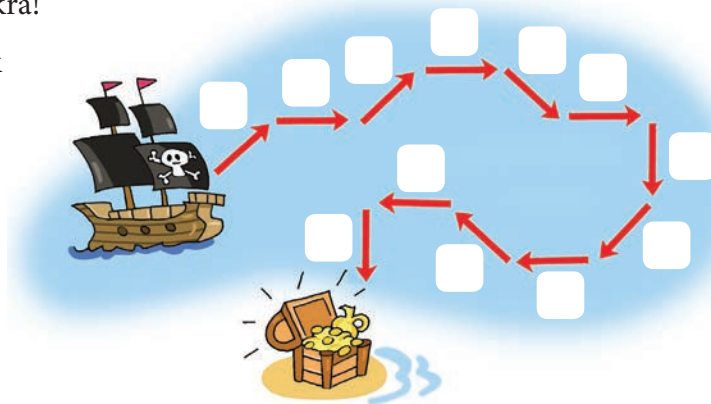
Honnan tudod, merre van észak?

2. Írd be a fő- és mellékvilágtájak rövidítését!

3. Melyik irányba kormányozza a kapitány a hajóját, hogy elérjen a kincses ládához? Írd a világtájak jelölését a nyilakra!

Észak

4. Egészítsd ki az iránytű használatáról szóló szöveget a megadott szavakkal!

Az iránytűt helyezd _____ helyzetbe! Várj, míg a _____ megáll! Óvatosan

_____ el a dobozt úgy, hogy a tű _____ vége az _____ irányba mutasson!

mutató

forgasd

északi

vízszintes

festett

5. Elevenítsd fel, amit korábban a térképekről tanultál! Színezd a szókárttyákat a térképen használt színekkel!

síkság

dombság

hegység

álló- és folyóvíz

6. Kísérd végig a térképen Peti egy napját!
Válaszd ki az egyik útvonalat, és mondd el az irányok használatával, merre megy Peti!

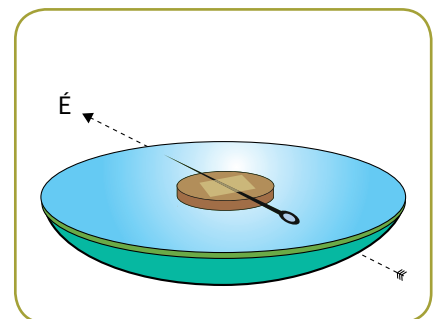
Reggel Peti a húgával, Katival és az anyukájával indul útnak. Először az óvodába megy, utána az iskolába. Ebéd után a nagymamája jön érte, és a játszótéren mászókázik egy nagyot. Később a nagyszülőknél megírja a leckét. Anyukája délután 3 óra körül jön érte, és elindulnak hazafelé. Útközben a postán befizetnek egy csekket, majd kenyeret és tejet vásárolnak. Elhozzák Katit az oviból, és együtt mennek az úszóedzésre. Az edzés végén hazatérnek.

7. Készítsetek iránytűt!

Szükséges eszközök: egy tálka vízzel töltve, egy parafából készült dugó, tű, ragasztószalag, mágnes, kés, víz.

Elkészítés: a dugóból vágjatok le egy kb. 1 cm-es részt! A mágnes segítségével „mágnesezzétek” a tűt úgy, hogy a mágnessel mindig ugyanabba az irányba folyamatosan dörzsöljétek, míg 15-ig számoltok. Ezután ragasszátok a tűt a dugódarabra, és tegyétek a vízre! A parafa nem süllyed el, a rajta lévő tű beáll észak–déli irányba.

Gyakorold az égtájakat! <https://goo.gl/R3aGYq>

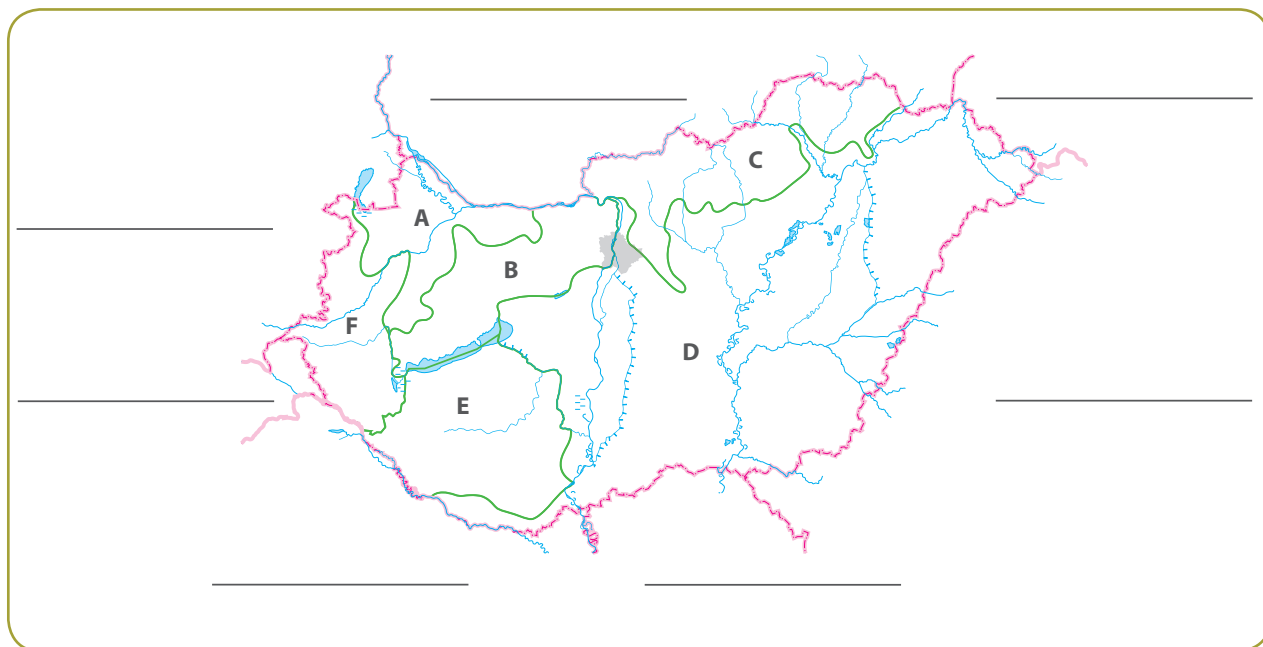
II. Hogyan tájékozódsz?

3. MAGYARORSZÁG NAGYTÁJAI

1. a) Azonosítsd be Magyarország nagytájait a térképvázlaton! Színezd ki őket a megfelelő színnel!
b) Írd be a nagytájak nevét a megfelelő betűhöz!
c) Párosítsd a tulajdonságokat a megfelelő nagytájakhoz, írd be sorszámukat a kis négyzetbe!
d) Írd a térképre a szomszédos országok nevét!

A munkához használd a tankönyv 1. feladatát és a munkafüzet 80–81. oldalán található domborzati térképet!

A) _____	____	D) _____	____
B) _____	____	E) _____	____
C) _____	____	F) _____	____

1. Magyarország északnyugati területén helyezkedik el. Hazánk legszelesebb tája.
2. Legészakibb hegyvidéki tájunk.
3. Északi határa a Balaton, déli a Dráva folyó völgye. Nyugaton a Zala, keleten pedig a Duna határolja.
4. Magyarország legnyugatibb tája.
5. Hazánk legnagyobb területű, sík nagytája.
6. A Balaton északi partjától a Dunáig húzódik ez a hegyvidék.

2.

a) Kösd össze a felszínformák nevét a térképen használt színekkel és a hozzájuk tartozó magassági számokkal!

világosbarna

síkság

500–1500 méter

zöld

dombság

1500 méternél magasabb

sötétbarna

hegység

0–200 méter

barna

magashegység

200–500 méter

b) Házi feladat: Az összekötés után írd le a füzetedbe az egyes felszíni formákhoz tartozó színeket és magassági számokat!

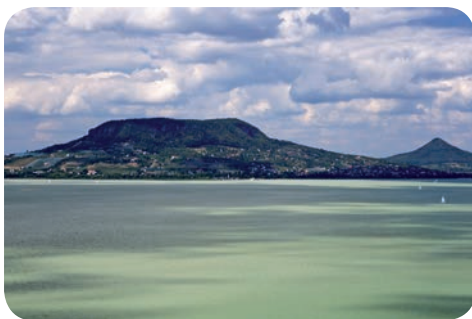

Játék a felszíni formákkal. <https://goo.gl/vb4UQu>

3.

A térkép segítségével nevezd meg hazánk legnagyobb folyóit és tavait! Felismered-e a képeken látható hazai tavat és folyót?

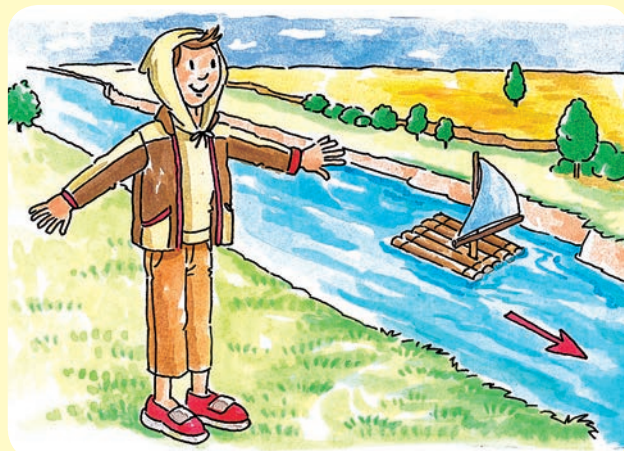

folyók: _____

tavak: _____

Képzeld magad a tutajra! Ha a folyás irányába fordulsz, amerre a tutaj halad, akkor jobb kezed felől van a folyó jobb partja, bal kezed felől a bal partja.

III. Felfedezések a természetben

1. MÁGNESSÉG

1. a) Közelíts mágnessel különböző anyagból készült tárgyakhoz (pl. üveg, papír, vas, műanyag, alumínium, réz, fa, textil)! Tapasztalataidat jegyezd le a táblázatba!

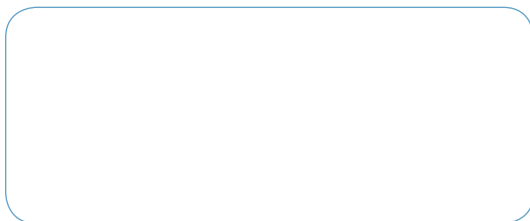

A tárgy neve	A tárgy anyaga	Tapasztalat
ceruza	fa	nem vonzza

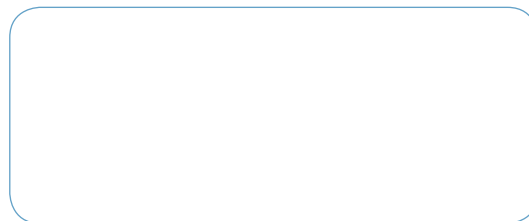
- b) Fogalmazd meg egy mondattal az előző kísérlet eredményét!

2. Rajzolj színezett mágnesrudakat az utasítás szerint!

A mágnesrudak vonzzák egymást!

A mágnesrudak taszítják egymást!

3. Érzékelhető-e a mágnes vonzóhatása, ha a mágnes és a vastartalmú tárgy közé más anyagot teszünk? Tegyé! az asztalra egy vastartalmú tárgyat! A mágnes alulról emeld az asztal lapjához, és mozgasd különböző irányokba! Mit tapasztalsz? Írd le röviden!

4. Igaz vagy hamis?
Írj az állítás után I betűt, ha igaz, és H betűt, ha hamis!

A mágnes minden anyagot vonz.

☐

A mágneses vonzás a mágnesrúd közepén a legerősebb.

☐

Az azonos pólusok vonzzák egymást.

☐

A különböző pólusok vonzzák egymást.

☐

Az iránytűben mágnesezett acéltű van.

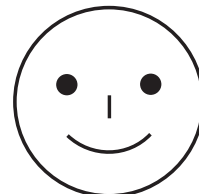
☐

5. Bizonyítsd a mágnesezhetőséget!

Két varrótűt (gombostűt, szöveget) közelíts egymáshoz! Érzel-e köztük kölcsönhatást?
Az egyik tűt húzd végig sokszor egy irányban egy mágnesen. Ezután ismét közelítsd egymáshoz a két tárgyat. Mit tapasztalsz most?
A mágnesessé tett tű egy idő után fokozatosan el fogja veszíteni ezt a tulajdonságát. Egy valódi mágnes azonban nem.

6. Rajzolj egy kopasz emberfejet egy lapra! Szórj rá vasreszeléket, és a lap alatt a mágneset mozgasd úgy, hogy az embernek legyen haja, majd szakálla!

7. a) Írj olyan használati tárgyakat, amelyekben mágnes van!

b) Legyél feltaláló! Találj ki olyan tárgyakat, használati eszközöket, amelyben mágnesre van szükség! Gondold végig, hogy hol lehetne használni! Indokold meg, hogy miért van szükség arra, hogy mágneses legyen! Írd le vagy rajzold le a találmányodat!

Játsz a mágnessel! <https://goo.gl/0OF51Z>

Nézz meg filmeket a mágnesről!

<https://goo.gl/JXEuXe>

<https://goo.gl/nFIJBr>

III. Felfedezések a természetben

2. A VÍZ HALMAZÁLLAPOTAI ÉS KÖRFORGÁSA

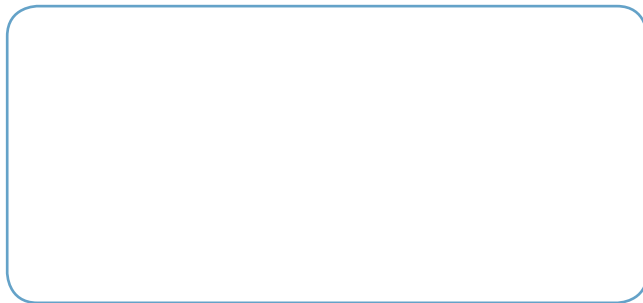
1. Milyen halmazállapotú a víz a képeken? Írd a vonalra! (Van, ahol több megoldás is van!)

2. Egészítsd ki a rajzot a valóság szerint!

3. Felnőtt segítségével melegíts vizet egy fazékban! A víz forrása után bizonyítsd a párolgást és a lecsapódást! Fedővel takard le a fazekat! Kis idő múlva óvatosan konyharuhával fogva emeld meg a fedőt! Mit tapasztalsz? Rajzold le!

Vigyázz! A forró víz és gőz balesetveszélyes!

4. Válaszolj a kérdésekre! Ellenőrizd válaszaidat a tankönyv segítségével!

Hány °C-on kezd megfagyni a víz? _____

Hány °C-on forr a víz? _____

Mi keletkezik a vízből, ha -2 °C-ra hűtjük? _____

Mi keletkezik a jégből melegítés hatására? _____

Mi keletkezik a vízből melegítés hatására? _____

Mi keletkezik a gőzből hűtés hatására? _____

5. Hogyan nevezzük a halmazállapot-változást? Kösd össze a folyamatot az elnevezéssel!

A szilárd anyagból folyékony anyag lesz.

fagyás

A folyékony anyagból szilárd anyag lesz.

párolgás

A folyékony anyagból légnemű anyag lesz.

olvadás

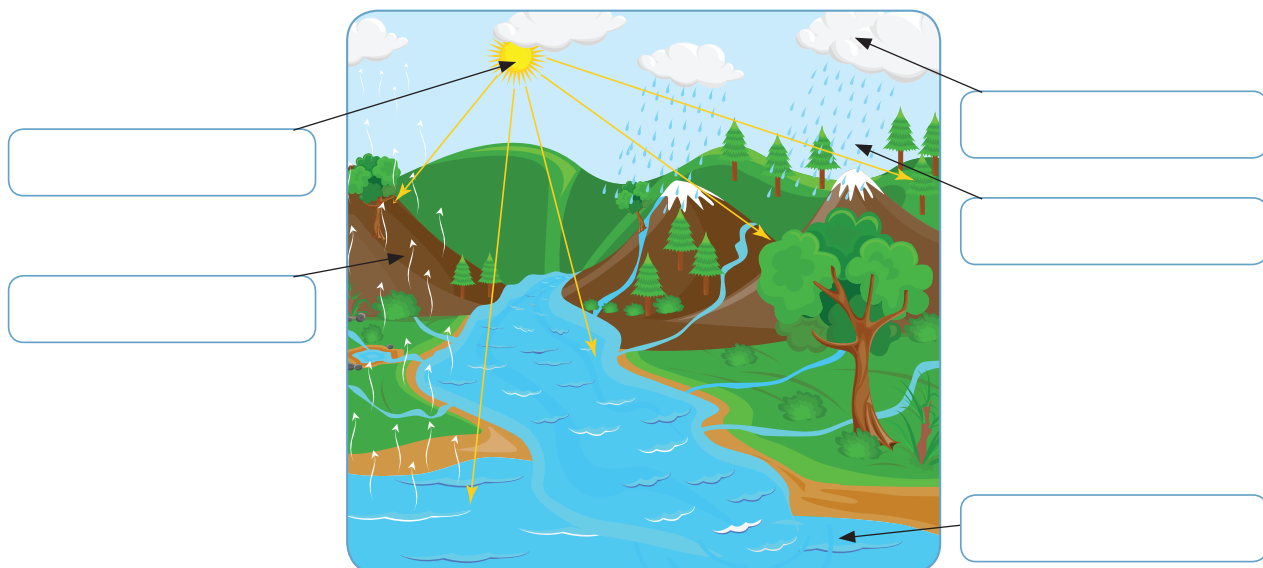
A légnemű anyagból folyékony anyag lesz.

lecsapódás

6. Rajzold be az ábrába a víz körforgása szerint a nyilakat! Írd a megfelelő helyre a kifejezéseket! Nevezd meg a folyamatban részt vevő elemeket is!

párolgás

lecsapódás

III. Felfedezések a természetben

3. A KÜLÖNLEGES VÍZ

1. Számozd a vizeket nagyságuk szerint! A kisebbtől a nagyobb felé haladj!

tenger

tó

óceán

Melyiknek sós a vize? Karikázd be!

Általában melyiknek a vize édesvíz? Jelöld csillaggal!

Melyik csoportba tartozik hazánk nagy állóvize, a Balaton? Húzd alá!

2. a) Egészítsd ki a szöveget!

Oldódáskor két vagy több anyag részecskéi _____ egymással.

Amit feloldunk, az az _____, amiben feloldjuk, az _____,

amit kapunk, az az _____.

oldat

oldott anyag

összekeverednek

oldószer

- b) A tengervíz is oldat.

Mi benne az oldószer? _____

Mi benne az oldott anyag? _____

3. Válaszolj a kérdésekre a tankönyv segítségével!

- a) Az óceán és a tenger nagy kiterjedésű víz. Ha eltéved rajtuk egy hajós, és elfogy az ivóvize, szomjan halhat. Miért nem iszik a körülötte lévő vízből?

- b) A víz 0 °C alatt megfagy. Miért fagy be nehezebben a tengerek vize, mint a tavaké?

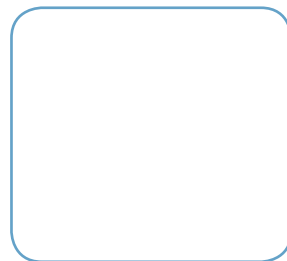
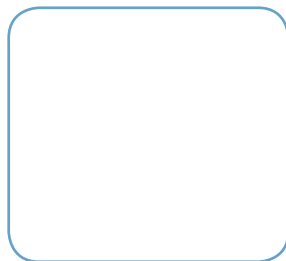
4. Az élőlények számára az édesvíz nagy kincs. Nemcsak az embereknek, de az állatoknak és növényeknek is. Életteret, ivóvizet jelent a számukra.
Írj példát hazai tavainkban, folyóinkban és partjaikon élő növényekre, állatokra!
-

5. Szűrjétek ki a szennyeződést a vízből! Töltsetek félig 4 poharat csapvízzel! Csoportonként tegyetek:

- az elsőbe homokot/földet;
- a másodikba étolajat;
- a harmadikba papírfecniket;
- a negyedikbe műanyagdarabkákat!

Szűrjétek át egy edény felett külön-külön mindegyiket, egy-egy alul apró kavicsokkal kitöltött műanyag poháron, melyen alul kis lukakat csináltok! Rajzoljátok le, mit tapasztaltatok!

6. a) Az ivóvizet adó édesvízkészlet az emberek számára is nagy kincs. Fontos, hogy takarékoskodjunk vele! Miért? Hogyan segíthetjük a takarékoskodást? Gyűjtsetek csoportosan javaslatokat! Készítsetek róla plakátot!

- b) Az ivóvíz egy részét a folyókból, tavakból, a többit mélységi rétegvízből (felszín alatti vizekből) nyerjük, ezért nagyobb figyelmet kell fordítanunk azok tisztaságára! Mit tehetünk a vízvédelem érdekében? Készítsetek erről is plakátot csoportosan!

A víz védelme (rajzfilm). <https://goo.gl/pve0sY>

JÓ, HA TUDOD! Március 22-én ünnepeljük a **Víz világnapját**. Ez a nap hívja fel a figyelmet arra, hogy a víznek milyen fontos szerepe van az emberek életében.

Az *óceánok atlasza* című könyvből megtudhatod, milyen veszélyek fenyegetik bolygónk nagy vizeit és élővilágát. Olvashatsz a környezetszennyezés, a túlhalászat és az éghajlatváltozás következményeiről is. A szöveget kiegészítő csodás felvételek pedig betekintést adnak a víz alatti világ rejtelmeibe.

III. Összefoglalás

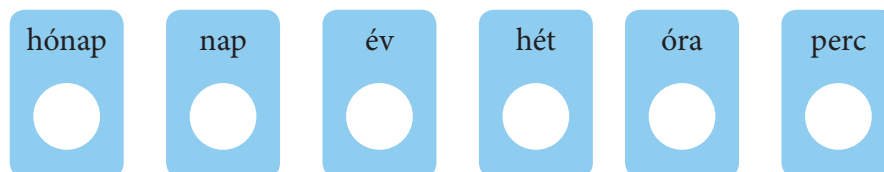
4. ÖSSZEFOGLALÁS I–III.

1. Írj példát a különböző napok tevékenységeire!

hétköznap: _____

hétvége: _____

2. Számozással állítsd sorba az időszakokat! A legrövidebbtől a hosszabb felé haladj!

3. Kösd össze az időmérő eszközöket, tárgyakat aszerint, hogy az időtartamot jelöli, vagy az időt méri!

időtartam

pontos idő

4. Egészítsd ki a Föld mozgásairól szóló szöveget!

A Föld a tengelye körül folyamatosan _____.

Ebből következi a(z) _____ váltakozása.

A Föld _____ a Nap körül.

Ebből következik a(z) _____ váltakozása.

5. Húzz nyilakat az emberi életkor szakaszai közé! A nyilak a fejlődés szerint mutassanak a legfiatalabbtól a legöregebbig!

kisgyermekkor

serdülőkor

magzati kor

felnőttkor

kisiskoláskor

csecsemőkor

öregkor

ifjúkor

6. Sorold fel Magyarország nagytájakait!

7. Színezd ki a mágnesek pólusait az utasítás szerint!

vonzák egymást:

--	--

--	--

taszítják egymást:

--	--

--	--

8. Húzd alá a helyes választ!

A természetben a víz hányféle halmazállapotban fordul elő? **egy / kettő / három**

A víz forráspontja:

100 °C / 0 °C / 50 °C

A jég halmazállapota:

folyékony / szilárd / légnemű

Olvadáskor a hőmérséklet:

emelkedik / nem változik / csökken

9. Egészítsd ki a táblázatot a halmazállapot-változásokról!

A folyamat neve	Kezdő halmazállapot	Végző halmazállapot
olvadás	szilárd	
	folyékony	szilárd
párolgás		légnemű
lecsapódás		folyékony

Érdekességek a halmazállapot-változás és mágnesesség témakörében.

<http://goo.gl/B6DtW>

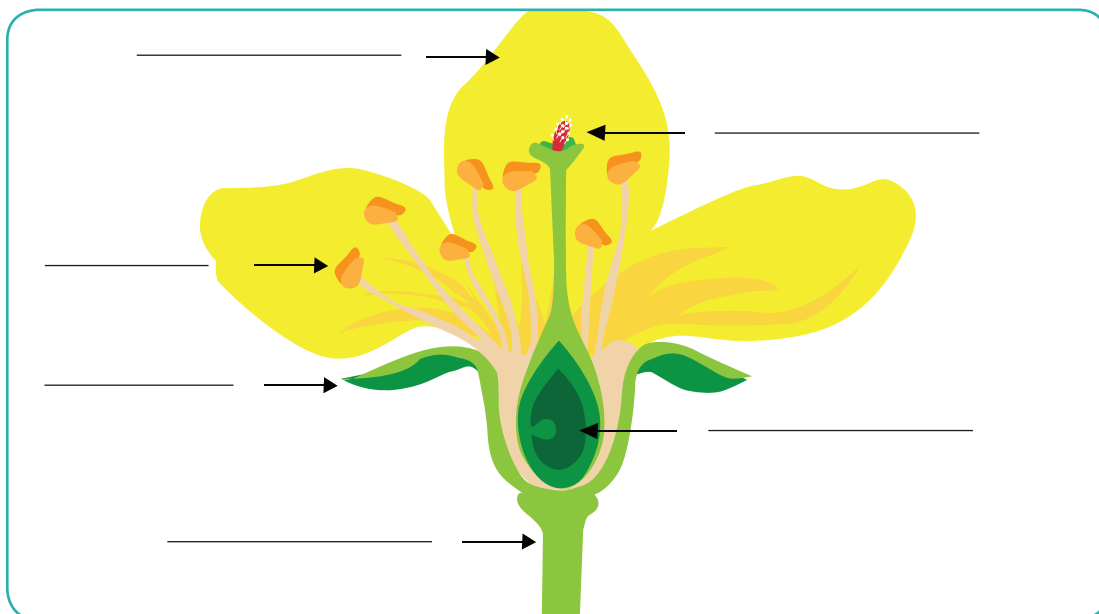
IV. A kertben és a szántóföldön

1. NAPÉRLELTE GYÜMÖLCSEINK, ZÖLDSÉGEINK

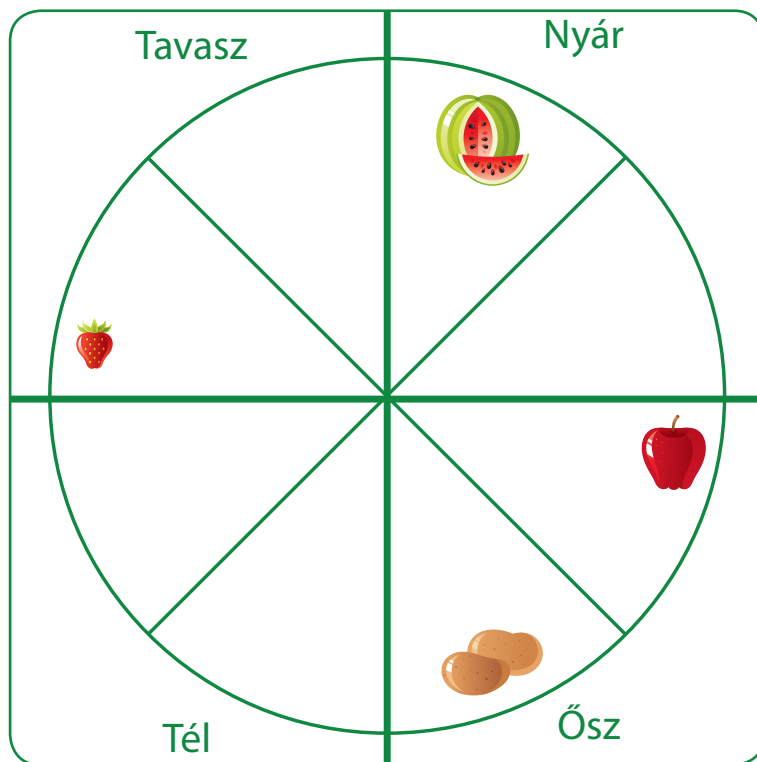
1. Párosítsd a növény részeit a jellemzőikkel!

mag ●	● Rögzíti a növényt a talajhoz. Segítségével veszi fel a növény a talajból a vizet és a tápanyagokat.
termés ●	● Belőle fejlődik az új növény. Tápanyagot raktároz, amire szükség van a gyököcske és rügyecske kifejlődéséhez.
virág ●	● A növény ennek segítségével szaporodik. Gyakran színével, illatával és a benne termelődő nektár segítségével vonzza a rovarokat. A nektárt szívogató rovar egyúttal be is porozza. (Van, hogy a beporzást a szél végzi.)
levél ●	● Tartja a növényt, összeköti a gyökeret a növény többi részével. Szállítja a vizet, a tápanyagot.
szár ●	● Védi a magot, és segít a magok terjesztésében.
gyökér ●	● Táplálékot készít. A növény ezen keresztül lélegzik és párologtat. A táplálék innen szállítódik a többi szervhez.

2. Nevezd meg a virág részeit!

3. Folytasd a zöldség- és gyümölcsnaptár készítését! Melyik évszakban mi terem Magyarországon?

4. Mely részét fogyasztjuk a növénynek? Kösd össze!

spenót •

• termés

karfiol •

• levél

sárgarépa •

• virág

paprika •

• mag

zöldborsó •

• gyökér

Régen a vevők portékákra alkudoztak a kofákkal a piacon. Járj utána! Mit jelentek ezek a régi szavak?

portéka: _____

kofa: _____

IV. A kertben és a szántóföldön

2. HASZONNÖVÉNYEK: GYÜMÖLCSÖK, GYÓGY- ÉS FÜSZERNÖVÉNYEK

1. Olvasd el Jókai Mór: *Ültess fát!* című versét!

Ültess fát!
Hogyha mást nem,
lombot ád.
Árnyékában megpihenhetsz,
gondot ő visel reád.

Jó tavasszal nyit virágot,
messze érzed illatát.
Kis madárka száll reája,
ingyen hallgathatod szavát.
Ültess fát!

Miért fontos a fák létezése az élővilágban? Sorolj vagy rajzolj példákat!

2. Igaz vagy hamis? Írj az állítás után I betűt, ha igaz, és H betűt, ha hamis!

A lombhullató növények egész évben zöldellnek.

☐

A lombhullató növények ősszel lehullatják leveleiket.

☐

Az örökzöld növények télen kopaszok.

☐

Az örökzöld növények sosem hullajtják le leveleiket.

☐

Az örökzöld növények folyamatosan hullajtják a leveleiket.

☐

Az örökzöld növények télen is zöldellnek.

☐

A lombhullató növényeken télen nincs levél.

☐

3. a) Kösd össze a kifejezéseket a rájuk jellemző állításokkal!

fás szárú növény

legtöbbször nehezen törhető

szára általában puha, hajlékony

lágyszárú növény

általában könnyen téphető, nedvdús

a talaj felett kemény,
kéreggel borított szára van

b) Írj példákat!

fás szárú növény: _____

lágyszárú növény: _____

4. Melyik növénynek milyen gyógyhatása ismert? Járj utána!

galagonya: _____

szeder: _____

menta: _____

5. a) Milyen gyógy- és fűszernövények vannak? Járj utána! Készíts róluk tablót, bemutatót képekkel!

b) Neveljétek fűszernövényt cserépben! Szerezzetek be magokat, vessétek el őket, és gondozzátok! Rajzoljátok le, mit tapasztaltok 2 hét múlva, majd 1 és 2 hónap múlva!

IV. A kertben és a szántóföldön

3. HOGYAN LESZ A BÚZÁBÓL KENYÉR?

1. Énekeljétek és játsszátok el a gyermekdalt! Számozzátok be a kenyérfeldolgozás folyamatát a tanultak és a vers segítségével!

A PART ALATT

A part alatt, a part alatt
Három varjú kaszál, három varjú kaszál.
Róka gyűjti, róka gyűjti,
Szúnyog kévét köti, szúnyog kévét köti.

Bolha ugrik, bolha ugrik,
Hányja a szekérre, hányja a szekérre.
Mén a szekér, mén a szekér,
Majd a malomba ér, majd a malomba ér.

A malomba, a malomba
Három tarka macska, három tarka macska.
Egyik szítál, másik rostál,
Harmadik követ vág, harmadik követ vág.

Szürke szamár vizet hoz már,
Tekenőbe tölti, tekenőbe tölti.
Tehén dagaszt, tehén dagaszt,
Kemencébe rakja, kemencébe rakja.

Medve várja, medve várja,
Kisült-e a cipó, kisült-e a cipó.
Tyúk a cipót csipegeti,
Hangya morzsát szedi, hangya morzsát szedi.

Népköltés

☐ lisztte őrlés

☐ gabona elvetése

☐ gabona learatása/kaszálás

☐ gabona összegyűjtése

☐ gabona malomba szállítása

☐ tésztagyúrás, kelesztés, dagasztás

☐ formázás, kenyér megsütése

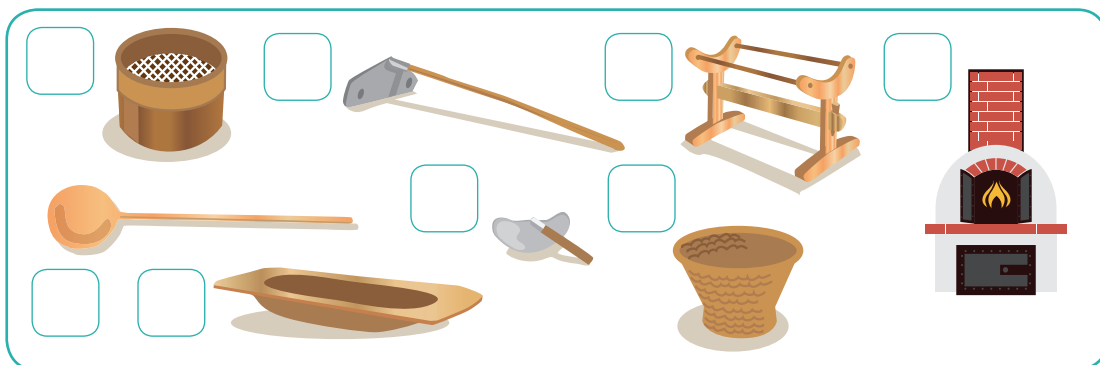
2. Sok szólás és közmondás kapcsolódik a kenyérhez. Melyik miről szól? Magyarázzátok meg!

- Ha megdobnak kővel, dobd vissza kenyérrel.
- Megette a kenyere javát.
- Úgy hiányzott neki, mint egy falat kenyér.
- Kenyérre lehet kenni.
- Kölcsön kenyér visszajár!
- Összetartoznak, mint a kenyér meg a héja.

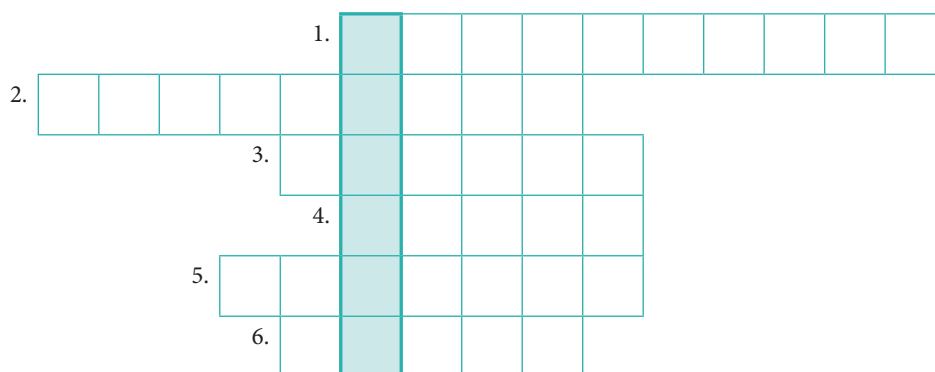
3. A rajzokon a kenyérsütés régen használt eszközeit látod. Melyiknek mi a neve? Válaszd ki a felsorolásból, és írd a számot a kép mellé! Beszéljétek meg, melyik eszközt mire használták!

1. szita, 2. dagasztóteknő, 3. dagasztószék (dagasztóláb), 4. kovászkánál,
5. szakajtó, 6. sütőlapát, 7. szénvonó („szivonó”), 8. kemence

4. A keresztrejtvény megfejtésével megtudod, hogyan nevezik a gabonafélék levágott szárát! (A kétjegyű betűket külön négyzetbe írd!)

1. A gabona termőföldjének a neve.
2. Ebben a hónapban ünnepeljük az új kenyeret.
3. Ünnepekre szánt, fonott mintázatú tésztaféle.
4. A gabonából készült finom őrlemény.
5. Kenyérsütésre használt tűzhely.
6. Gabonaőrlő üzem.

Megfejtés: _____

Mire használjuk ezt a növényi részt? _____

Zelk Zoltán: *Egy búzaszem története*

V. Állatok körülöttünk

1. VADON ÉLŐ ÁLLATOK

1. Írj példákat vadon élő állatokra a megadott csoportok szerint! Minden csoportból rajzolj le egy állatot!

Emlős: _____

Madár: _____

Rovar: _____

Hal: _____

2. Járj utána, és húzd alá a fehér gólya leggyakoribb táplálékait!

pocok, tőkés réce, béka, fűfélék, földigilisza, szöcske, róka,

békalencse, cserebogár, vízisikló, hal, sáska, egér, gólyahír

3. Igaz vagy hamis a nagy kócsagra? Írj az állítás után I betűt, ha igaz, és H betűt, ha hamis!

Kistermetű énekesmadár.

☐

Vizes élőhelyen él.

☐

Évente több alkalommal költ.

☐

Fiókái a szülők gondoskodására vannak utalva.

☐

Vándormadár.

☐

A magyar természetvédelem címermadara.

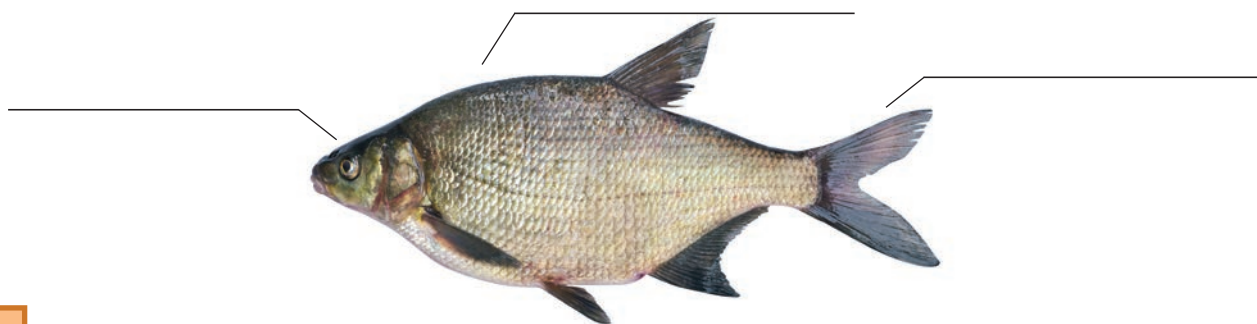
☐

4. Nem minden madár költözik melegebb vidékre késő ősszel. Vannak madarak, melyek itthon töltik a telet.

a) Írj példákat az itthon telelő madarakra! _____

b) Hogyan segítheted az áttelelő madarak életét a hideg napokon? _____

5. Írd az ábrába a halak főbb testrészeinek a nevét!

6. Mit jelent a szólás? Magyarázd meg!

Él, mint hal a vízben. _____

7. Keresd meg a kakukktojást az egyes sorokban! Karikázd be!

2. HÁZIÁLLATOK – HASZONÁLLATOK

1. a) Miért nevezzük a háziállatok egy csoportját haszonállatoknak? Magyarázd meg a kifejezést!

- b) Bizonyítsd az állatok hasznát! Rajzolj példákat!

2. Kösd össze az azonos fajhoz tartozó állatokat! Nevezd meg őket!

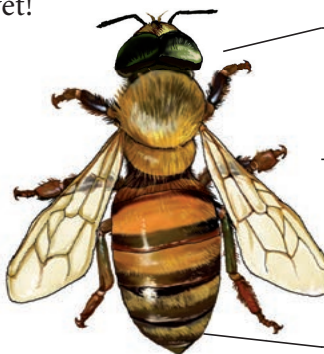
3. A pásztorok számára nagy segítséget nyújtottak az állatokat terelő magyar kutyafajták. A betűrejtvényben öt magyar terelőkutya nevét találod. Keresd meg ezeket!

N	F	P	E	I	P	K	O
C	L	U	F	T	U	B	Ö
K	O	M	O	N	D	O	R
U	B	I	J	E	A	C	Ű
V	S	L	Á	P	É	V	R
A	D	Ó	M	U	D	I	K
S	O	R	K	L	R	N	J
Z	S	L	Y	I	Ö	C	S

Interneten keress fotókat ezekről a kutyákról! Ha van kedved, készíthetsz róluk beszámolót is.

4. Írd az ábrába a rovarok főbb testrészeinek a nevét!

5. Szerinted miért haszonállat a méh?

6. Mit jelent a szólás? Magyarázd meg!

Szereti, mint medve a mézet.

7. Keresd meg a kakukktojást! Karikázd be! Indokold választásodat!

3. HÁZIÁLLATOK, HASZONÁLLATOK A HÁZBAN, KERTBEN

1. Egészítsd ki az emlősökről szóló szöveget!

Testüket _____ borítja. Legtöbbjüknek _____ végtagja van.
 _____ lélegeznek. Az emlősök kicsinyei elevenen bújnak elő anyjuk testéből,
 ezért nevezzük őket _____. Az anyaállat a kicsiket az emlőiben képződő
 _____ táplálja. Nevüket is innen kapták. Vannak köztük _____ evők,
 _____ evők és _____ evők.

2. Válaszolj a kérdésekre!

Mi mindenben segíthet a kutya az embernek?

Milyen képességei és tulajdonságai miatt teheti meg ezeket?

3. Milyen kutyafajtákat ismersz? Írd le!

4. Válaszolj a kérdésekre!

Mit eszik a macska? _____

Mi segíti ragadozó életmódját? _____

5. Egészítsd ki a madarokról szóló szöveget!

Testüket _____ borítják. Mellső végtagjuk a _____.

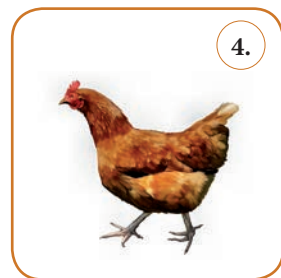
Táplálékukat a _____ veszik fel. Keményhájú _____ szaporodnak.

6. Miben különbözik a kakas és a tyúk külseje egymástól? Fogalmazd meg!

7. Milyen haszna van a házityúknak?

8. Hogyan alkalmazkodott a házikacsa teste a vízi életmódhoz? Írd le!

9. Melyik állatra igaz a meghatározás? Írd a sorszámát a vonalra!

Elevenzüllő: _____

Haszonállat: _____

Foga van: _____

Kicsinyeit táplálja: _____

Ragadozó: _____

Az ember gondoskodik róla: _____

Kapirgál: _____

Tolla vízhatlan: _____

Emlős: _____

Madár: _____

VI. Takarékoskodj az energiával!

1. AZ ENERGIA FELHASZNÁLÁSA

1. Mi adja az energiát a különböző dolgok működéséhez és az élőlények létezéséhez? Számozd be!

1.

2.

3.

4.

5.

tűzifa

üzemanyag

napfény

anyatej

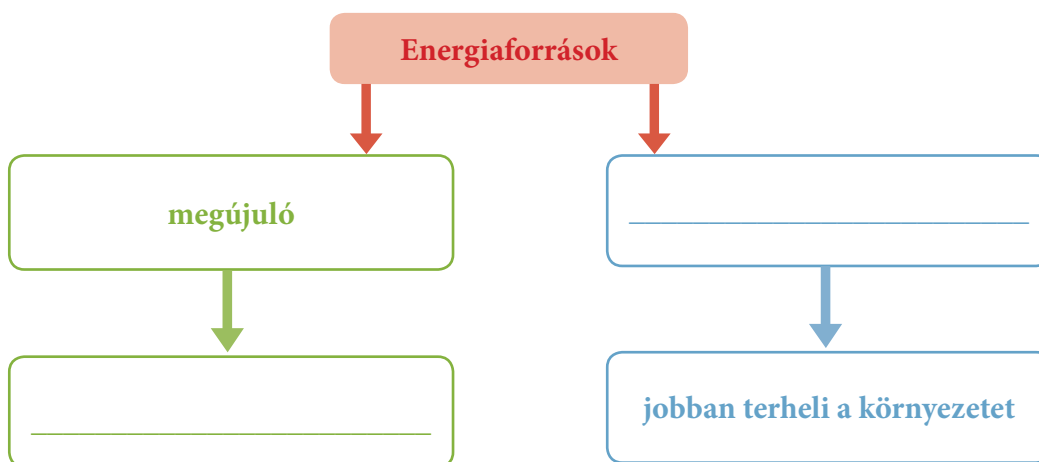

elektromos energia

2. Karikázd be azokat a tárgyakat, melyek működéséhez elektromos áramra van szükség!

3. Egészítsd ki az energiaforrásokról szóló ábrát!

Színezd ki az energiaforrásokat az ábra színei alapján!

napfény

kőszén

atomenergia

víz

kőolaj

földgáz

szél

4. a) Gyűjtsétek össze csoportonként az alábbi helyszínekhez azokat a tevékenységeket, amihez energia kell! Milyen energiaforrások szükségesek ezekhez? Megbeszélés után íjátok be a táblázat második és harmadik oszlopába!

- b) Beszéljétek meg, hol szökhet az energia ezeken a helyszíneken! Írjátok példákat a negyedik oszlopba!
c) Beszéljétek meg, hogyan lehet megakadályozni az energiapazarlást ezeken a helyszíneken!

Helyszín	Tevékenység	Energiaforrás	Hol szökhet az energia?
Otthon			
Iskola			
Közlekedés			

5. Ki gondol az energiatakarékosságra? Jelöld X-szel!

Aki szigeteli az ajtókat és ablakokat.

Aki égve hagyja a villanyt, mikor kimegy a szobából.

Aki egyszerre működteti a televíziót, rádiót és a számítógépet.

Aki még a készenléti üzemmódot is kikapcsolja.

Aki fürdés helyett zuhanyozik.

Mit tanácsolsz a pazarlóknak? Mondd el!

☐
☐
☐
☐
☐

6. a) Hogyan magyaráznátok el az óvodások számára, hogy miért nem használhatnak egyedül elektromos eszközöket? Gondolataitokat mondjátok el társaitoknak!

- b) Értelmezzétek az elektromos eszközök használatával kapcsolatos figyelmeztető jelzéseket!

Minden évben, március utolsó szombatján világszerte megtartják a **Föld órája** nevű akciót. Mit csinálnak ilyenkor az emberek? Mi ezzel a céljuk? Járj utána! Szerinted ezzel az egyetlen akcióval vagy a folyamatos odafigyeléssel, takarékossgal járunk jobban? Miért? Indokold!

VI. Takarékoskodj az energiával!

2. KIDOBNI VAGY KÜLÖNVÁLOGATNI?

1. Egészítsd ki a szöveget a megadott szavakkal!

Régen az emberek _____ éltek. Használati tárgyaikat, eszközeiket _____ a természetben megtalálható alapanyagokból. Mindent felhasználtak, ezért szinte nem is keletkezett _____. Napjainkban mindent készen _____, és ha elromlik valami, könnyelműen _____.

maguk állították elő

vásárolunk

hulladék

eldobjuk

egyszerűen

2. Ki vásárol környezettudatosan? Jelöld csillaggal a neve mellett!

Kati: – Otthon előre összeírom, hogy mit szeretnék vásárolni.

Dani: – Mindig a boltban nézelődve döntöm el, hogy mire van szükségem.

Gréta: – Rendszeresen a pénztárnál veszem meg a szatyrot, amiben hazaviszem a vásárolt holmit.

Gergő: – Otthonról viszek magammal szatyrot a vásárláshoz.

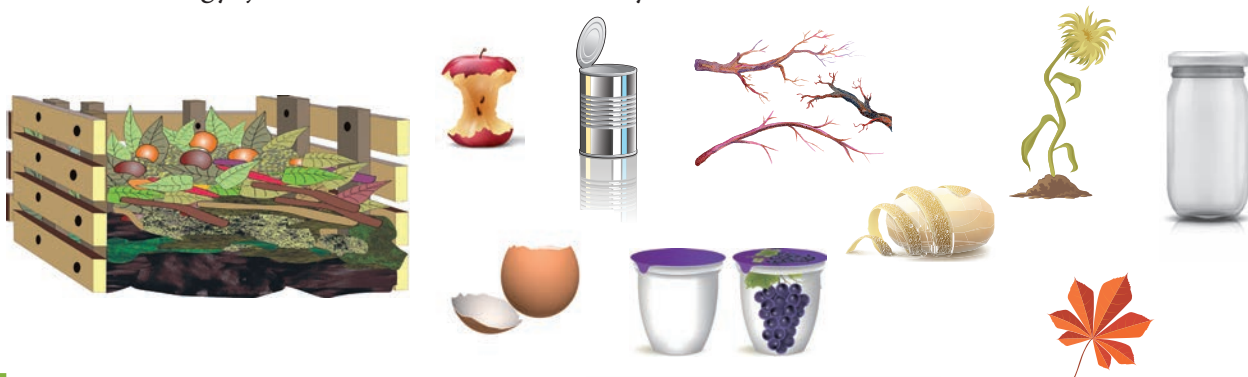
Lili: – Ha túl sok műanyag csomagolás van az árun, inkább nem veszem meg.

3. a) Mit ajánlanál fel egy nálad fiatalabb, nehéz sorsú gyermek számára?

b) Mit ajánlanál fel egy egyedül élő idős embernek?

4. Mit gyűjthetnétek az iskolában és az osztályteremben szelektíven? Írd le!

5. Mi tehető a komposztálóba? Karikázd be! Ha van lehetőségetek, készítsetek komposztálót az iskolaudvaron, és gyűjtsétek benne az abba való konyhai és kerti hulladékot!

6. Mit jelent a az alábbi kitüntető tábla?
Beszéljétek meg!

Rajzold le, te milyen házra tennéd ki ezt a táblát!

Járj utána, mikor van a Föld napja!
Gondolkodjatok el, mit jelent az alábbi jelmondat!

Gondolkozz globálisan, cselekedj lokálisan!

Globális: teljes, egész
Lokális: helyi

VI. Takarékoskodj az energiával!

3. A PAPÍR

1. Milyen tárgyakat használsz, amelyek papírból készülnek? Írd le!

2. Számozással rendezd sorba a papírgyártás menetének a lépéseit!

- ☐ A papírlapot megszárazítják.
- ☐ A lehántolt fákat felaprítják.
- ☐ A fákat kivágják.
- ☐ A pépből kipréselik a vizet.
- ☐ A papírt feltekerceslik.
- ☐ A fadarabokat pépesítik.

3. A papír előállításához sok fát kell kivágni. A kivágott fák feldolgozásához jelentős mennyiségű energia és nagyon sok víz is szükséges. A használt papír újrahasznosításával nemcsak a fákat mentjük meg, hanem energiát és vizet is spórolunk.

a) Mi mindent köszönhetünk a fáknak? Írd le!

b) A papír újrahasznosítása nem csak az emberek életére van hatással. Sorolj fel olyan állatokat, növényeket, melyek szoros kapcsolatban állnak a fákkal!

4. A papírgyűjtés hasznos dolog, de nem minden papír hasznosítható újra. Húzd alá, hogy melyik papír nem mehet a papírgyűjtőbe!

használt papír zsebkendő, betelt füzet, zsíros papírszalvéta,
elolvasott újság, alufóliás csokipapír, papírdoboz

5. Újrapapírt magad is készíthetsz!

Szükséged lesz hozzá: fakeretre szögelt szűnyoghálóra, pamutanyagra, egy nagy edényre, fakanálra vagy turmixgépre, vízfestékre, nejlonzacskóra, újságpapírra, egy vödör vízre, egy műanyag tálcára és nehéz könyvekre.

1. Áztass be régi újságokat egy vödör vízbe!
2. Turmixgéppel vagy fakanállal pépesítsd!
3. Tedd a masszát a nagy edénybe! Csúsztasd a papírpép alá a szűnyoghálót, majd emeld ki!
4. A műanyag tálcára fektesd ki a pamutanyagot! Tedd rá a szűnyoghálót a pépes felületével lefelé és szorítsd le erősen! Óvatosan ütögesd ki a fakeretből a papírpépet az anyagra! Helyezz rá egy másik pamutanyagot!
5. Ezt ismételd meg további pép- és pamutrétegekkel! A végén tegyél rá egy nejlonzacskót és több nehéz könyvet!
6. Amikor a pép papírrá állt össze, óvatosan fejtsd le a pamutanyagról a papírlapokat! Fektesd teljes száradásig újságpapírra! Ha színes papírt szeretnél kapni, a papírpépbe keverj festéket! De készíthetsz egyedi papírt is, ha a szitára, mielőtt bemártanád a papírpépbe, leveleket, virágokat helyezel.

4. ÖSSZEFOGLALÁS IV–VI.

1. Hogyan lesz a magból növény? Számozással rendezd sorba a fejlődés menetét!

☐

Vizet szív magába, megduzzad, és a maghéja megreped.

☐

Kifejlődik a gyökér és a hajtás.

☐

A mag a földbe kerül.

☐

Kialakul a teljes növény.

☐

Kibújik a gyököcske és a rügyecske.

2. Rajzolj egy virágot, és színezd ki! Írd a megfelelő helyre a virág részeihez tartozó számokat!

1. kocsány
2. csészelevél
3. szíromlevél
4. porzó
5. termő
6. magház

3. a) Melyik állat ajánlhatná magát az ember figyelmébe a következő mondattal?

Házadat és vagyonodat biztosan őrzöm. _____

Kora reggel örömmel felébresztelek. _____

Szívesen megszabadítalak a rágcsálóktól. _____

Tollammal megtöltheted a puha párnádat. _____

Gondoskodom egészséges reggelidről. _____

b) Rajzold le az egyiket!

4. Kinek/minek mi ad energiát a működéséhez?

ember: _____ televízió: _____

állat: _____ gereblye: _____

növény: _____ gáztűzhely: _____

motor: _____ porszívó: _____

5. Keresd a kakukktójást! Miért nem illik a többi közé? Milyen szempontból? Húzd át, és mondd el, miért!

6. Karikázd be a megújuló energiaforrásokat! Mit tudsz róluk? Mondd el!
Hogyan nevezzük azokat az energiaforrásokat, amiket nem karikáztál be? Mit tudsz róluk?

napfény

szél

kőszén

földgáz

földhő

víz

kőolaj

7. a) Mit jelent a szelektív szó?

b) Írj példát! Mit tennél? Folytasd a megkezdett mondatokat!

Az üveggyűjtőbe _____

A műanyaggyűjtőbe _____

A fémgyűjtőbe _____

A papírgyűjtőbe _____

VII. Légy önmagad!

1. EZT KAPTAD ÖRÖKÜL

1. Olvassátok el a verset!

a) Beszélgetsetek a családról!

b) Mely tulajdonságaidban hasonlítasz valamelyik családtagodra?

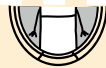
SZÁRMAZÁS

Ha sorba állna az összes apám,
a Földet is körbeérnék,
totemoszlopuk az űrig elérne,
nem is látnám a végét.

Édesapa, nagypapa, dédapa és ükapa,
szépapa és ősapa,
apa, papa, csak apa!

Arcuk hasonló, mégis más,
csupasz, szakállas vagy borostás,
de a szemük épp olyan, mint az enyém,
mert belőlük lettem, miattuk lettem,
őnekik lettem én.

Édesapa, nagypapa, dédapa és ükapa,
szépapa és ősapa,
apa, papa, csak apa!

Tudom, ezt hívják leszármazásnak,
neked is van, és mindenki másnak,
ott állnak mögöttünk sorban,
a sok apa ki tudja, hol van?

Édesapa, nagypapa, dédapa és ükapa,
szépapa és ősapa,
apa, papa, csak apa!

Ki tudja hol? Hát bennem!
Ilyennek kellett lennem.
A sok apa mind bennem él,
és belőlem így beszél,
hogy:

Édesapa, nagypapa, dédapa és ükapa,
szépapa és ősapa,
apa, papa, csak apa!

Szabó T. Anna

2. Igaz vagy hamis Ádám állítása? Írj az állítás után I betűt, ha igaz, és H betűt, ha hamis!

- A nagynéném a nagymamám testvére.
- Az öcsém idősebb nálam.
- Én a nagyszüleim unokája vagyok.
- Anyu anyukája az én nagymamám.
- Apu nővére az unokahúgom.
- Apukám a nagypapám fia.

☐
☐
☐
☐
☐
☐

3. Színezd egyforma színűre a többnyire azonos nemzedékhez tartozó családtagokat!

unokatestvér

nagymama

nagybácsi

testvér

nagynéni

anya

nagypapa

apa

4. Melyik belső tulajdonság szimpatikus*, melyik nem?

szimpatikus: rokonszenves, megnyerő, szeretetre méltó

a) Keretezd be a pozitív tulajdonságokat! Jelöld hullámos aláhúzással a negatív, ellenszenves tulajdonságokat!

segítőkéz, együttérző, képmutató, megértő, türelmes, kapkodó, szorgalmas,

lusta, megbízható, kötekedő, önző, rosszindulatú, őszinte, jószívű, önzetlen

b) Keress ellentétpárokat! Kösd össze őket!

5. Az indiánok gyakran jellegzetes külső vagy belső tulajdonságról kapják beszélő nevüket.

Adj magadnak te is indián nevet! Válaszd ki egy-egy jellemző külső és belső tulajdonságodat, majd találd ki azokkal rád utaló neveket! (Pl. Nyurga Péter, Lelkes Péter)

Beszélgétek meg, kinek a névadása volt a legötletesebb és a legtalálóbbs!

6. a) Melyik meseszereplő külső, belső tulajdonságait olvashatod? Fejtsd meg!

Haja ében, bőre hófehér, szája piros, szerény, halk szavú. _____

Termete apró, haragos, veszekedős, mindenkivel morgolódik. _____

Fiatal, cserfes, mindig piros ruhát visel. _____

Kék színű, tollas, kissé testes, kedvence a csokoládé. _____

b) Gyűjts külső tulajdonságokat jelentő szavakat, ellentétükkel együtt!

VII. Légy önmagad!

2. ISMERJ MEG, ÉS FOGADJ EL!

1. Mit jelent a következő idézet? Vitassátok meg!

„Egy mosoly, amit kéréstlenül, önzetlenül adnak, megváltoztathatja a napodat. Akár az egész életedet is.”

(Ara Rauch)

Készíts rajzot a gondolathoz!

2. Értelmezd a piktogramok jelentését!
Melyik ábrát hol láthatod? Mondd el!

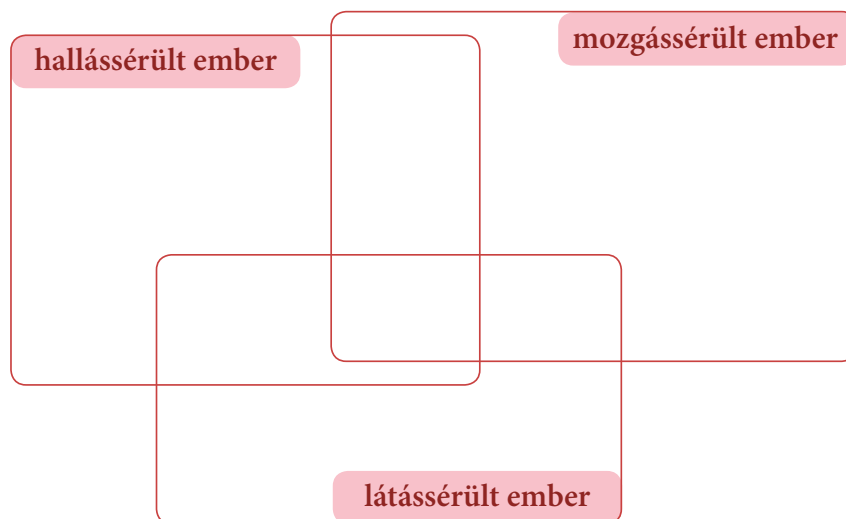
3. Minden évben megrendezik a Fogytékos Emberek Világnapját. Ennek a napnak a célja, hogy felhívják figyelmünket a fogyatékkal született, illetve betegség, baleset következtében fogyatékosná vált embertársaink problémáira.

a) Mikor tartják ezt a napot? Járj utána!

b) Ismersz-e fogyatékkal élő embert? Hogyan segíthetsz neki a mindennapokban?

4. A fogyatékkal élők mely csoportja használja a következőket? Írd a számokat a megfelelő helyre!

1. fehér bot, 2. hallókészülék, 3. kapaszkodó, 4. jeltolmács, 5. lépcsőlift, 6. képernyő nagyító, 7. információs tábla, 8. villogó fényjelzés, 9. rámpa, 10. vakvezető kutya, 11. tapintható karóra, 12. kerekesszék, 13. beszélő mérleg, 14. járókeret, 15. csúszásgátló, 16. feliratozás, 17. szintbe-
mondó lift, 18. burkolati vezetővonal

5. a) Az előző feladatban felsoroltakon kívül még számtalan egyre korszerűbb eszköz, találmány könnyíti meg a fogyatékkal élők mindennapjait. Mondjatok olyan dolgokat és helyszíneket, ahol ezekkel találkozhatunk!

b) Fontos, hogy ne csak tárgyakkal, hanem különböző programokkal is gondoljunk a fogyatékkal élőkre. Miért? Beszéljétek meg!

Mit jelent a **paralimpia** szó? Járj utána!

Gyűjts példát a legutóbbi paralimpián kiemelkedő eredményt elért magyar sportolókra!

• Sheila Hocken: *Emma meg én*

Az igaz történetet elmesélő könyvben egy vak lány és az őt segítő kutya barátságáról olvashatsz. Ha elolvasod, meg fogsz lepődni, mi mindenben képes egy kutya segíteni egy rászoruló embernek.

• Loványi Eszter: *Kuku és barátai* című, szintén igaz történeteken alapuló könyvéből pedig megtudhatod, hogy nemcsak vak embereknek tudnak segíteni a kutyák, hanem sokféle egyéb helyzetben is hasznos a segítségük.

VII. Légy önmagad!

3. AZ ÁPOLT KÜLSŐ

1. Gyűjtsétek össze a testápolás módjait ajánlott gyakoriságuk szerint!

naponta több alkalommal: _____

naponta egy alkalommal: _____

hetente egy alkalommal: _____

ritkábban: _____

2. Állíts össze tisztaságcsomagot!

Rajzold vagy írd le a tisztálkodáshoz szükséges tárgyakat/eszközöket!

bőrápolás

fogápolás

hajápolás

körömápolás

3. Kösd össze a szépségről szóló régi mondások elejét és végét!

Beszéljétek meg, melyik közmondás miről szól!

A szép almákban

nem kis csuda.

Szép és jó,

még egyszer olyan szép.

Szép, ki a szép szót

is vannak savanyúk.

Ha a szép szépen szól,

minden szépségét elveszti.

Ha a szép rútul beszél,

soha nem sajnálja.

4. Párosítsd! Milyen egészségkárosodást úszhat meg valaki, ha nem követi a divatot, hanem...

– hátizsákban hordja a holmiját

☐

A pattanások, bőrgyulladás

– télen rétegesen öltözik, elfedi testét lehetőleg természetes alapanyagú, meleg ruhákkal

☐

B derékfájás, vesebetegség

– hidegben, melegben egyaránt kimegy a szabadba, a friss levegőre, napfényre

☐

C tartáshiba, gerincferdülés

– nyáron kerüli az erős napsugárzást

☐

D töredezett, száraz haj, hajhullás

– nem vagy csak ritkán festi a haját

☐

E bőrégés, anyajegyek betegsége

– enyhe sminket használ, vagy nem sminkeli magát

☐

F boka, térd és lábfájdalom, a láb torzulása

– kényelmes cipőt hord

☐

G energiahány, fáradtság, csökkenő izomzat

– egészségesen étkezik

☐

5. a) Rajzold le, milyennek látod magadat most!

b) Milyen szeretnél lenni, ha felnőtt? Rajzold le!

c) Mit teszel most azért, hogy ápolts és egészséges legyél? Írd a mostani képed alá!

d) Képzeld el magadat felnőttként! Írd le felnőttkori rajzod alá, hogy mit fogsz tenni annak érdekében, hogy ápolts és egészséges legyél!

VIII. Nézz magadba, nézz körül!

1. AZ EMBERI BESZÉD ÉS A TESTBESZÉD

1. Próbáljátok ki, milyen nehéz a gondolatokat beszéd nélkül kifejezni! Írjatok fel papírlapokra egyszerű érzéseket, gondolatokat! (Pl. Éhes vagyok. Fáj a fogam.) A papírlapokat osszátok ki egymás között! Mindenki igyekezzon úgy elmutogatni és arcjátékkal eljátszani a neki jutott gondolatot, hogy a többiek kitalálhassák!

2. Keressétek meg a párokat! Kössétek össze az arckifejezéseket ábrázoló fotókat a megfelelő mondatkezdésekkel! Ezután fejezzétek be szóban a mondatokat a képnek, illetve saját gondolataitoknak megfelelően!

Dühös vagyok, mert...

Szomorú vagyok....

Boldog vagyok....

Szeretlek, mert

Megijedtem

Nem hiszem el....

3. Egy társatok álljon a többiek elé, háttal a táblának! Másik társatok írjon a táblára egy érzést tartalmazó mondatot! Az osztály tagjai beszéd nélkül, csak arcjátékkal érzékeltessék a mondat tartalmát. A velük szemben álló tanuló igyekezzon kitalálni, hogy mit írt a társa a táblára! Ha sikerült, válaszson maga helyett új játékost!

Lehetőségek a felírásra:

Unatkozom.

Haragszom rád.

Szomorú vagyok.

Meglepődtem.

Kíváncsi vagyok.

Félek.

Fáj a fejem.

Jó kedvem van.

4. **Felelősek vagyunk azért, amit és ahogyan mondunk.** Mire hívja fel a beszélő figyelmét ez a mondat? Fogalmazd meg röviden!

5. Olvass a testbeszéd jeleiből! Mit jelenthet?

Megvonja a vállát. _____

Megrázza a fejét. _____

Ökölbe szorítja a kezét. _____

Leszegi a fejét. _____

Ásítózik. _____

Kinyújtja a nyelvét. _____

Integget. _____

6. Mit érezhetnek a képen látható gyerekek?

7. Mit jelentenek a kis emberfejek arckifejezései (idegen szóval: emotikonok) a számítógépen? Fejtsd meg! Írd a vonalra!

Párosítsd az érzelmek szinonimáit! <https://goo.gl/mvhkh7>

VIII. Nézz magadba, nézz körül!

2. HOGYAN „BESZÉLNEK” AZ ÁLLATOK?

1. Az ember régóta figyeli a madarak hangját. A jellegzetes dallamoknak külön elnevezést is adott. Milyen hangot adnak a különböző madarak? Kösd össze!

	füsti fecske •	• búg
	fülesbagoly •	• kelepel
	fehér gólya •	• vijjog
	örvös galamb •	• csivitel
	dolmányos varjú •	• huhog
	ezüstsirály •	• károg

2. Egészítsd ki a táblázat hiányos részeit!

Az állat megnevezése	Az állat jellegzetes hangja
béka	
	dorombolás
kígyó	
	zümmögés
egér	

3. Igaz vagy hamis az állítás? Írj az állítás után I betűt, ha igaz, és H betűt, ha hamis!

A legelésző csorda tagjai jelzik egymásnak, ha ragadozó közelít.

☐

Minden állat képes a testtartásával üzeni társainak.

☐

A hím madarak nászruhája csalogatja a nőstényeket.

☐

A kutyák képesek gazdájukkal tudatni, hogy játszani szeretnének.

☐

A madarak leginkább szagukról ismerik fel egymást.

☐

4. A francia természettudós, Buffon, már az 1700-as években vizsgálta az állatok természetét és viselkedését. Az alábbi gondolatot jegyezte fel a kutyákról.

„Úgy tűnik, hogy a kutya az ember társaságában főként az ugatással vagy egyéb hangokkal fejezi ki érzéseit, akaratát, pedig társaival, akárcsak a vadon élő farkas, sokkal inkább testbeszéddel és szagokkal kommunikál. Az ember így azt hihetné, a kutyabeszéd legfőbb eleme az ugatás, de nagyon is téved.”

Nézzétek meg a fotókat, és beszéljétek meg, mit jelent a kutyák testtartása! Írd a fotók mellé a megfelelő érzelmek sorszámát!

☐☐☐☐

1. játékos

2. támadó

3. nyugodt

4. érdeklődő

5. Gyűjtsd össze, milyen foglalkozású emberek értik legjobban az állatok jelzéseit!

6. Nézz utána, mit jelent a *terápiás állat* kifejezés! Mely állatok segítik ily módon az embereket?

Régen az emberek azt hitték, hogy az állatok is beszélnek egymással, és sokan szerették volna érteni az állatok nyelvét. Erről szól például *Az állatok nyelvén tudó juhász* című népmese. Olvasd el Illyés Gyula *Hetvenhét magyar népmese* című gyűjteményében! Készíts hozzá illusztrációt egy lapra!

VIII. Nézz magadba, nézz körül!

3. EGY KIS ILLEMTAN

1. Nemcsak a köszönésre, hanem valamennyi illemszabályra igaz a mondás:
Amilyen az adjonisten, olyan a fogadjisten. Mit jelent? Fogalmazd meg röviden!

2. Játsszátok el a következő helyzeteket!

- Két ember bemutatkozik egymásnak.
- Két embert egy harmadik ember bemutat egymásnak.
- Felhívjátok egymást telefonon. Miért más ez, mint a személyes beszélgetés? Beszéljétek meg!

3. Csoportosítsd a viselkedéseket aszerint, hogy helyesek-e vagy sem!
a) Kösd a mosolygós fejecskéhez, amit illik, a szomorú fejhez, amit nem illik!

segíteni az idősebbeknek

társaimat becsapni

hazudni

átadni a helyet a járművön a rászorulóknak

szürcsölve enni

a terembe belépve köszönni

más szavába vágni

hangosan beszélni társaságban

kinyitni az ajtót a lányoknak

megköszönni az ebédet

- b) Képzeld el, hogy étterembe mész szüleiddel! Fejezd be a mondatokat!

Illik _____

Nem illik _____

4. Gyűjtsétek össze a terítéssel és étkezéssel kapcsolatos illemszabályokat!

5. Öltözködésünknek nem csak az időjárásnak kell megfelelnie. Illemszabályok is kötik, hogy mikor mit vehetünk fel. Legyél öltözési tanácsadó! Rajzold le, milyen öltözetet ajánlasz egy ünnepi és egy sportrendezvényre!

6. Mit jelentenek az alábbi szólások, közmondások? Fogalmazd meg röviden!

A harag rossz tanácsadó. _____

A lónak négy lába van, mégis megbotlik. _____

Tévedni emberi dolog. _____

A hazug embert hamarabb utoléri, mint a sánta kutyát. _____

7. Mit jelentenek a tömegközlekedési eszközökön látható képek? Mi a jelentésük? Miért van szükség a kihelyezésükre? Beszéljétek meg!

IX. Legdrágább kincsünk az egészség

1. ÉLJ EGÉSZSÉGESEN!

1. Mit jelent a közmondás? **Akkor becsüli meg az ember az egészséget, amikor nincs.**
Beszéljétek meg, írjátok le röviden!

2. Kösd össze az egészséges életmód összetevőit a hozzájuk tartozó szavakkal!

rendszeres

táplálkozás

nyugodt

öltözködés

réteges

pihenés

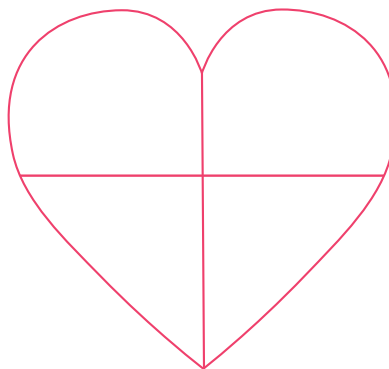
alapos

testmozgás

változatos

tisztálkodás

3. Készíts figyelemfelhívó plakátot! Egészítsd ki az ábrát az **EGÉSZSÉG = ÉLET** jelmondatnak megfelelő rajzokkal, kulcskifejezésekkel!

4. Válaszolj a kérdésekre!

Mi a kedvenc sportágad? _____

Ki a kedvenc sportolód? _____

Miért kedveled őt? _____

Te mit sportolsz vagy sportolnál szívesen? _____

5. Számos híres sportoló már gyermekkorában kiemelkedő teljesítményt nyújtott sportágában. Milyen előnyökkel és lemondásokkal jár a versenyszerű sportolás? Gyűjtsétek össze!

előnyök: _____

lemondások: _____

Mit ábrázol a kép? Beszéljétek meg!

6. A képeken híres magyar sportolókat látsz. Kik ők? Melyik sportágban értek el kiemelkedő teljesítményt? Járj utána!

7. A hétvégén lepd meg a családot egy egészséges, tápláló reggelivel! Készíts müzlit!

Hozzávalók 1 személyre:

2 evőkanál gabonapehely, 1 teáskanál méz, 1 csésze tej, magvak (pl. napraforgómag, mandula, mogyoró) nyers és aszalt gyümölcsök (alma, eper, narancs, mazsola, aszalt szilva) tetszés szerint.

Elkészítés:

A gyümölcsöket mosd meg, és óvatosan vágd apró darabokra! Rakd egy tálba! Tedd hozzá a magokat és a gabonapelyhet! Önts rá a tejet, és keverd bele a mézet!

Jó étvágyat! Jó egészséget!

Számos mozgásos, szabadtéri játék leírását találsz a www.retter.hu honlapon.

IX. Legdrágább kincsünk az egészség

2. BETEGSÉG, GYÓGYULÁS

1. Milyen tünetei lehetnek a betegségnek? Megtudod, ha magánhangzókkal egészíted ki a szavakat.

l__z, k__h__g__s, t__r__kf__j__s,
__rrf__ly__s, h__sm__n__s, f__r__dts__g,
__zz__d__s, t__ssz__nt__s, k__ __t__s

2. Adj választ a kérdésekre!

Mennyi az egészséges ember testhőmérséklete? _____

Mit nevezünk hőemelkedésnek? _____

Milyen testhőmérséklet felett mondjuk, hogy lázunk van? _____

Hogyan csillapíthatjuk a lázat? _____

3. Játsszátok el egy orvosi vizsgálat menetét! A beteg pontosan fogalmazza meg a panaszait és a tüneteket! Az orvos a vizsgálat után adjon tanácsot a mielőbbi gyógyulás teendőire!

4. Hogyan készül a tea? Az ábra alapján tedd sorrendbe a teakészítés lépéseit!

- ☐ Várok, amíg kioldódik a teafűből vagy gyógynövényből a hatóanyag.
- ☐ Beleteszem a teafiltert vagy a gyógynövényeket a csészébe.
- ☐ Ráöntöm a forró vizet.
- ☐ Hagyom, hogy iható hőmérsékletűre hűljön.

5. Párosítsátok a betegségekkel kapcsolatos kifejezéseket a meghatározásukkal!

antibiotikum

a szervezet védelmi rendszere

sztetoszkóp

gyógyszer, mely elpusztítja a kórokozókat

immunrendszer

fertőző betegségek tömeges elterjedése

injekció

betegséget előidéző kórokozók

járvány

orvosság testbe fecskendezése

vírusok

orvosi eszköz, mellyel az orvos észleli a testben keletkező hangokat és zörejeket

6. Számozd helyes sorrendben a kézmosás lépéseit!

☐

Öblítsd le bő, folyó vízzel!

☐

Töröld szárazra!

☐

Meleg vízzel nedvesítsd be a kezéd!

☐

Dörzsöld meg gondosan a tenyered, a kézfejed, az ujjaidat és a csuklódat is!

☐

Alaposan szappanozd be!

7. A gyógyszertárakat gyakran egészséghez kapcsolódó kifejezésről nevezik el. Te milyen nevet adnál egy gyógyszertárnak? Tervezz emblémát is a névhez!

8. Melyik közmondás hogyan végződik? Kösd össze az összetartozó részeket!

A tisztaság ●

● az orvost távol tartja.

Napi egy alma ●

● mint betegen gazdagnak.

A betegnek ●

● fél egészség.

Jobb egészségesen szegénynek lenni, ●

● orvos a barátja.

Értelmezzétek a közmondások jelentését! Válassz ki egyet, s készíts hozzá plakátot!

IX. Legdrágább kincsünk az egészség

3. KÓRHÁZI GYÓGYKEZELÉS

1. A kisebb balesetek során sokat segíthet egy elsősegélynyújtásban jártas ember. A mentődoboz használatával elláthatja a balesetet szenvedett társát. Vizsgáljatok meg egy elsősegély-felszerelést tartalmazó dobozt! Mi van benne? Írjátok le!

2. A nagyobb balesetek sérültjeinek ellátásához szakember segítségére van szükség. Ilyenkor azonnal értesíteni kell a mentőket.

a) Írd a keretbe a mentők és az általános segélyhívó telefonszámát!

b) A mentők a sérültet a rohamkocsiba teszik, és kórházba viszik.

Milyen megkülönböztető eszközöket, jelzéseket használnak a gépjárművükön? Írd le!

c) Milyen közlekedési eszközzel szállítják kórházba a mentőkocsival nem szállítható sérülteket?

3. Készítsd el a valóságnak megfelelően a kórház helyéről tájékoztatást adó közlekedési táblát!

4. Szerinted milyen a jó orvos?
Véleményed fogalmazd meg röviden!

5. Gyűjtsd össze, hogy milyen foglalkozású emberek dolgoznak a kórházban, és mi a feladatuk!

6. Értelmezd a kórházzal kapcsolatos kifejezéseket!

röntgen: _____

vizit: _____

műtő: _____

főnővér: _____

látogatási idő: _____

infúzió: _____

7. Találd meg a betűk helyes sorrendbe rakásával az egészséghez kapcsolódó kifejezéseket! Írd le őket!

NODUGYT PÉHEINS: _____

RNEDERSEZS TÁSGTMEOZS: _____

KÉRJÖEJT ÓZ: _____

VONATIMIK: _____

AKVOS SÁL: _____

TELTÍ-LEKSI ELYEGÚNSY: _____

HYELES TOLÁPÁLKÁZS: _____

4. ÖSSZEFOGLALÁS VII–IX.

1. Írj néhány külső és belső tulajdonságot, amiben valamelyik családtagodra hasonlítasz!

Külső tulajdonságom: _____ Akire hasonlítok: _____

Külső tulajdonságom: _____ Akire hasonlítok: _____

Belső tulajdonságom: _____ Akire hasonlítok: _____

Belső tulajdonságom: _____ Akire hasonlítok: _____

Miben szeretnél még hasonlítani valakire? _____

Ki az? _____

2. Írd a képek alá, hogy szerinted mit szeretnének ezek az állatok!

3. Játsszátok el a következő helyzeteket!

- A buszmegállóban várakozó nénitől megérdeklődöd, hányas busz megy az uszodához.
- A boltban az eladótól megkérdezed, merre találod a lisztet.
- Az iskolában egy felnőttől megkérdezed, mennyi az idő.
- A buszon átadod a helyet egy idős bácsinak.
- A barátodnak bemutatod az unokatestvéredet.

4. A testmozgás az egészség egyik alapfeltétele. Milyen sportágakat ábrázolnak a piktogramok? Írd a vonalra!

piktogram: felirat helyett alkalmazott eligazító ábra

5. Írj a lázmérőkre testhőmérsékletet, amit mérhettek!

normál testhőmérséklet

hőemelkedés

láz

6. Megvédi az egészségedet, vagy betegséget okozhat? Jelöld ☺ vagy ☹ jellel!

Kirándulás a szabadban.

Változatos étrend.

Étkezések előtti kézmosás.

Késői lefekvés.

A reggeli elmulasztása.

Gyakori édességfogyasztás.

Mosatlan gyümölcs fogyasztása.

Rendszeres tisztálkodás.

Réteges öltözködés.

Fertőző beteg meglátogatása.

Felhevült testtel jéghideg víz ivása.

Sok pihenés.

Rendszeres mozgás.

Hangos zene hallgatása.

TÁRSASJÁTÉK

Kedves Gyerekek!

Eltelt a tanév, melynek során számos új ismeretet szereztetek. Most lehetőségetek van rá, hogy tudásokat bizonyítsátok! Az egész évi munka jutalmaként közös játékra buzdítunk benneteket.

A **Természet titkai** című társasjátékban nemcsak szerencsére, hanem tájékozottságra, tapasztalatra is szükségetek lesz.

Először gyártsatok kérdéskártyákat:

1. Vágjatok ki egyforma lapocskákat keményebb papírból!
2. Mindenki írjon fel egy-egy – az elmúlt tanév környezetismeret anyagával kapcsolatos – kérdést a lapocskákra! (A túl oldalon találtok ötleteket a kérdésekhez. A kérdéseket tanítótok is kitalálhatja, és elkészítheti előre.)
3. Ahhoz, hogy a játék érdekes legyen, minél több kérdéskártyát gyártsatok! Játékosonként legalább 5 darabot!
4. A kérdéskártyákat írással lefelé fordítva tegyétek majd a játéktábla mellé!

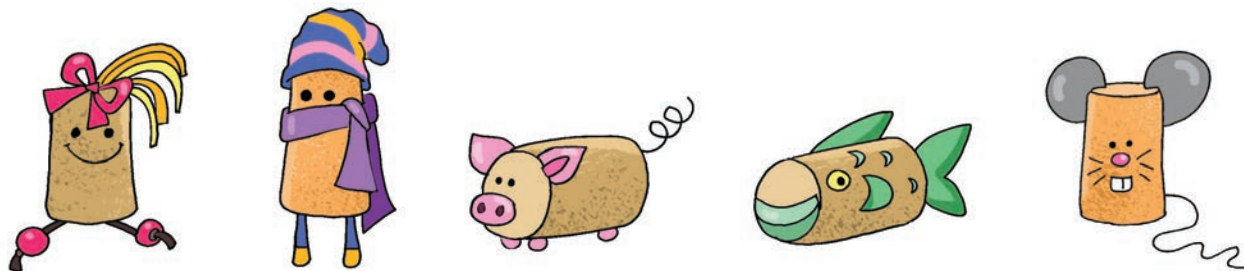
Ezután készítsetek magatoknak bábuakat például parafa dugókból! A bábuk elkészítésében hagyatkozzatok a fantáziátokra, készítsetek minél ötletesebb, minél egyedibb figurát magatoknak! (A bábu arca például hasonlíthat rátok, vagy legyen valami vicces rajta, mondjuk egy színes fonalbojt.)

A játékot érdemes 4-6 fős csoportokban játszani.

Ne feledjétek, hogy a jó játék közös szórakozás! Csak akkor élvezhető, ha mindannyian sportszerűen játszátok!

Jó időtöltést, kellemes kikapcsolódást kívánunk!

A tankönyv szerzői

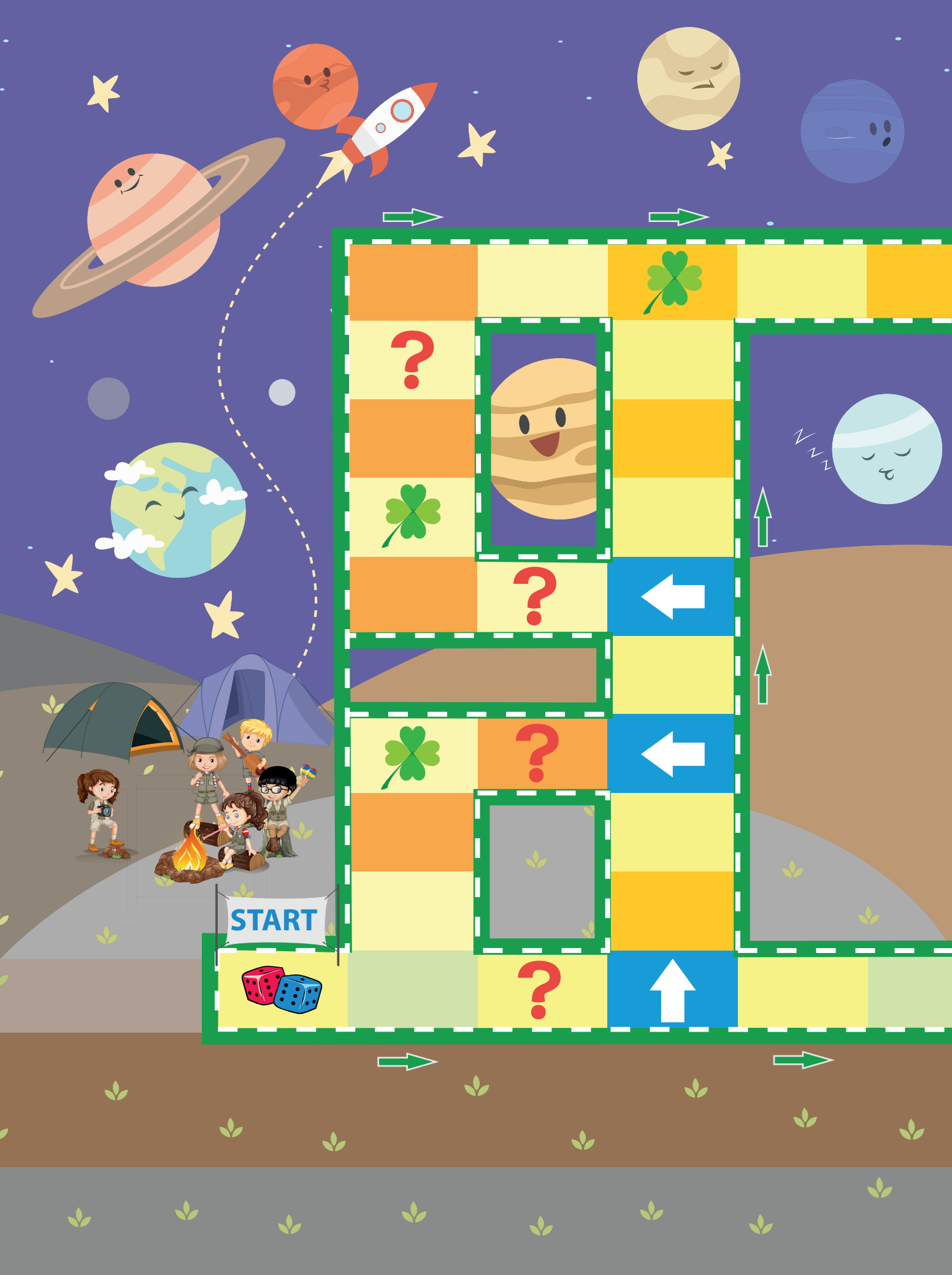
Játékszabály

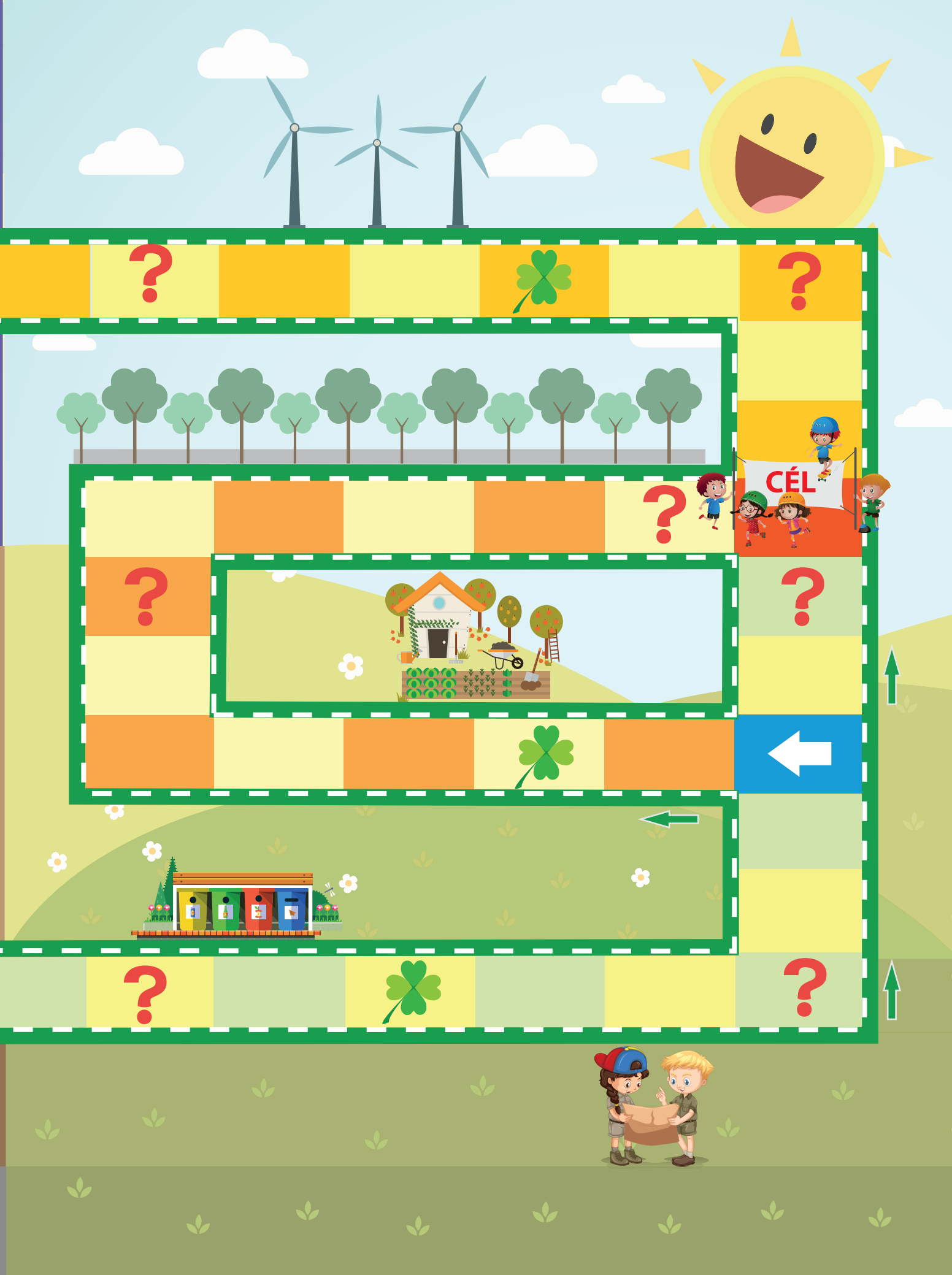
- Minden játékos állítsa a figuráját a RAJT mezőre!
- Kockadobással döntsék el, ki kezdi a játékot! A legnagyobb értéket dobó társatok lesz az első, őt követik a többiek csökkenő sorrendben.
- Minden játékos annyit lép a játéktáblán, ahányat dobott a kockával.
- Aki kérdőjellel jelölt mezőre lép, húz egyet a kérdéskártyákból. Ha helyesen válaszol, újra dobhat. Ha rosszul válaszol, akkor a következő körből kimarad.
- Aki négylevelű lóherével jelölt mezőre lép (szerencsemező), az kérdés nélkül újra dobhat.
- Aki dobása alapján pont a fehér nyíllal jelölt mezőre lép, annak el kell fordulnia a jelzett irányba, és a következő dobásnál arra folytatnia a játékot.
- A játékot az nyeri, aki pontos dobással ér a CÉL mezőre.

Javaslat kérdéskártyákhoz:

- Mennyi idő alatt fordul meg a Föld a tengelye körül?
- Mennyi idő alatt kerüli meg a Föld a Napot?
- Sorold fel az emberi élet szakaszait!
- Sorold fel a települések fajtáit!
- Nevezd meg a fő világtájakat!
- Nevezd meg hazánk nagytájait!
- Nevezz meg 5 vadon élő állatot!
- Nevezz meg 5 haszonállatot!
- Mi a különbség a fás szárú és a lágy szárú növények között?
- Mit jelent a szelektív szó?
- Sorold fel a szelektív hulladékgyűjtők típusait a színükkel együtt!
- Mikor vonzza, és mikor taszítja egymást két mágnes?
- Mennyi a víz forráspontja és fagyáspontja?
- Melyik telefonszámon értesíthetjük a mentőket?
- Nevezd meg a növény részeit!

1. KALENDÁRIUM

Készíts saját kalendáriumot a tanévre! Töltsd meg az itt látható üres naptárat saját bejegyzéseiddel! Írd felülre az évszámot, és írd be a hét napjait az adott hónapnak megfelelően a hónap alatti sorba! Írd be az ünnepeket, ezeket pirossal színezd is ki! Jelöld be a saját, és családtagjaid, barátaid születés- és névnapjait! Ahogy telik az év, emeld ki minden hónapban egy fontos eseményt, melyről készíts pár mondatos leírást, vagy rajzol a HÓNAP ESEMÉNYE részbe! Ha van kedved és módod, kitöltés előtt másold le nagy méretben a kalendáriumot, és tedd ki szobád falára! Ezt könnyebb lesz kitölteni, és meg is őrizheted.

S Z E P T E M B E R							
							A HÓNAP ESEMÉNYE
1	2	3	4	5	6	7	
8	9	10	11	12	13	14	
15	16	17	18	19	20	21	
22	23	24	25	26	27	28	
29	30						

O K T Ó B E R							
							A HÓNAP ESEMÉNYE
1	2	3	4	5	6	7	
8	9	10	11	12	13	14	
15	16	17	18	19	20	21	
22	23	24	25	26	27	28	
29	30	31					

N O V E M B E R							
							A HÓNAP ESEMÉNYE
1	2	3	4	5	6	7	
8	9	10	11	12	13	14	
15	16	17	18	19	20	21	
22	23	24	25	26	27	28	
29	30						

DECEMBER							A HÓNAP ESEMÉNYE
1	2	3	4	5	6	7	
8	9	10	11	12	13	14	
15	16	17	18	19	20	21	
22	23	24	25	26	27	28	
29	30	31					

JANUÁR							A HÓNAP ESEMÉNYE
1	2	3	4	5	6	7	
8	9	10	11	12	13	14	
15	16	17	18	19	20	21	
22	23	24	25	26	27	28	
29	30	31					

FEBRUÁR							A HÓNAP ESEMÉNYE
1	2	3	4	5	6	7	
8	9	10	11	12	13	14	
15	16	17	18	19	20	21	
22	23	24	25	26	27	28	
(29)							

MÁRCIUS							A HÓNAP ESEMÉNYE
1	2	3	4	5	6	7	
8	9	10	11	12	13	14	
15	16	17	18	19	20	21	
22	23	24	25	26	27	28	
29	30	31					

ÁPRILIS							A HÓNAP ESEMÉNYE
1	2	3	4	5	6	7	
8	9	10	11	12	13	14	
15	16	17	18	19	20	21	
22	23	24	25	26	27	28	
29	30						

MÁJUS							A HÓNAP ESEMÉNYE
1	2	3	4	5	6	7	
8	9	10	11	12	13	14	
15	16	17	18	19	20	21	
22	23	24	25	26	27	28	
29	30	31					

JÚNIUS

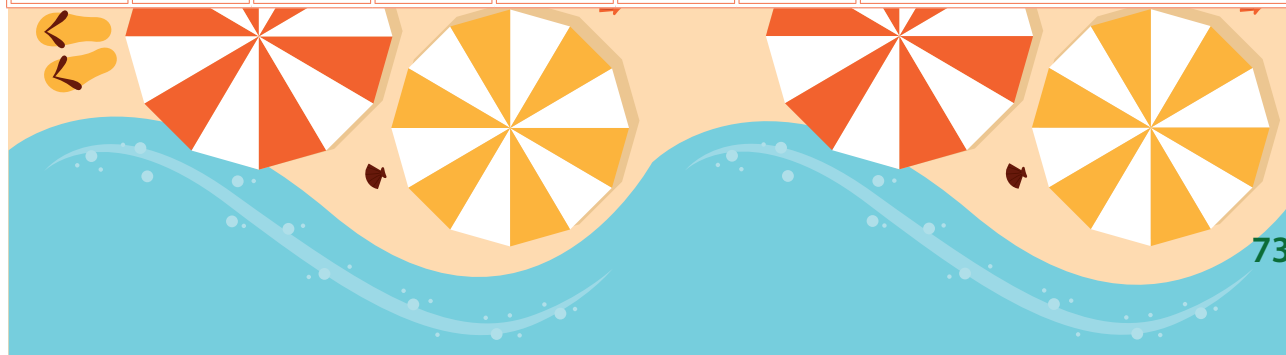
							A HÓNAP ESEMÉNYE
1	2	3	4	5	6	7	
8	9	10	11	12	13	14	
15	16	17	18	19	20	21	
22	23	24	25	26	27	28	
29	30						

JÚLIUS

							A HÓNAP ESEMÉNYE
1	2	3	4	5	6	7	
8	9	10	11	12	13	14	
15	16	17	18	19	20	21	
22	23	24	25	26	27	28	
29	30	31					

AUGUSZTUS

							A HÓNAP ESEMÉNYE
1	2	3	4	5	6	7	
8	9	10	11	12	13	14	
15	16	17	18	19	20	21	
22	23	24	25	26	27	28	
29	30	31					

X. Projektek

2. IRÁNY A PIAC!

Látogassatok el egy piacra! Kövessétek a tankönyvben leírtakat! A piaci körsétátok során tapasztalt, megfigyelt dolgokat jegyezzétek le ide!

1. a) Piaclátogatás időpontja: _____

b) Piac címe (ha van neve, akkor azt is írjátok le): _____

c) Közlekedési eszköz, amellyel oda utaztatok (ha nem gyalog mentetek): _____

2. Gyűjtsétek össze a csoportok által a piacon lejegyzett információkat, majd írjátok le közösen a válaszokat!

• Kik vásárolnak a piacon? _____

• Miért a piacon való vásárlást választják az emberek? _____

• Hogyan zajlik a vásárlás menete? _____

3. a) Mit árulnak a piacon? Az alábbi táblázatban összesítsétek a csoportok tapasztalatait!

Gyümölcsök	Zöldségek	Más élelmiszerek	Nem élelmiszerek

b) Csoportosítsátok a piacon látott gyümölcsöket, zöldségeket aszerint, hogy a növény mely részét fogyasztjuk!

Termését fogyasztjuk	Levelét fogyasztjuk	Virágát fogyasztjuk	Magját fogyasztjuk	Gyökerét fogyasztjuk

4. Összesítsétek a csoportok tapasztalatait, írjátok le a válaszokat!

• Mit jelent az *őstermelő* kifejezés? _____

• Mit jelent a *stand* kifejezés? _____

• Mettől meddig tart nyitva a piac és a gombaszakértő? _____

• Mit tudtok venni 1000 forintból? _____

• Mit fogtok készíteni/készíttetni a vásárolt áruból? _____

5. Élménybeszámoló a piacról

Ha van kedved, írd egy rövid élménybeszámolót, vagy rajzolj le egy jelenetet piaci látogatásokról!

Ha készült fotó, amit ki tudsz nyomtatni, ide be is ragaszthatod.

3. TEREPI VÍZVIZSGÁLATOK

Végezzétek el a könyvben leírt vizsgálatokat! Tapasztalataitokat jegyezzétek le ide!

1. Az indulás előtti teendők

Eszközök: _____

A megvizsgált víz neve: _____

A vizsgálat ideje: _____

2. A terepen tapasztaltak leírása

a) Milyen a meder anyaga? Húzd alá!

iszapos, homokos, kavicsos, köves, egyéb: _____

b) Milyen szagú a meder anyaga? Húzd alá!

iszapszagú, kellemetlen szagú, szagtalan, egyéb: _____

c) Tegyetek tölcsérbe vattacsomót, és szűrjétek át rajta kb. fél liter vizet! Figyeljétek meg, mennyi szennyeződés maradt a vattán! Húzzátok alá! Rajzoljátok le!

nincs rajta szennyeződés, közepes szennyeződésű, nagyon szennyezett

d) Egy kb. 1 méter hosszú bot aljára – a botra merőlegesen – szögeljétek rá egy befőttesüveg színes kupakját! Ezzel az eszközzel vizsgáljátok meg a meder szélén állva, hogy mi az a mélység, ahol még lehet látni a kupak színét! Mérőszalaggal mérjétek meg, meddig lett vizes a bot!

Írjátok fel az eredményt! _____

Értékeljétek az eredményt! _____

e) Egy befőttesüvegbe tegyetek a vízből! Állapítsátok meg, mennyire zavaros a víz! Húzzátok alá! Van-e benne élőlény? Micsoda? Rajzoljátok le!

nagyon zavaros, kicsit zavaros, áttetsző

f) Ha folyóvíznél jártok, végezzétek el a tankönyv 2/f) feladatát!

Mekkora utat tett meg az vízbe dobott alma vagy fadarab 10 másodperc alatt? _____

Hogyan értékeled ezt az eredményt? Húzd alá! gyors folyású, lassú folyású

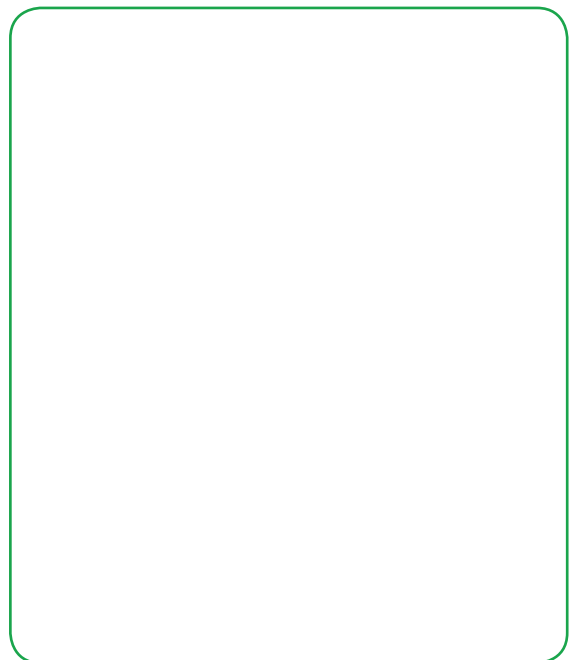
3. Figyeljétek meg a környéket!

a) Milyen a növényzet a vízpart környékén? Vannak-e növények a vízben?

b) Találkoztatok-e állatokkal vagy nyomaikkal, hallottátok-e a hangjukat a kirándulás során?

4. Élménybeszámoló a kirándulásról

Ha van kedved, írd egy rövid élménybeszámolót, vagy rajzolj le egy jelenetet a víznél tett kirándulásokról! Ha készült fotó, amit ki tudsz nyomtatni, ide be is ragaszthatod.

Ne feledd! Vendég vagy a természetben. Kirándulás során ne bánts, ne zavarj az ott élő élőlényeket, és mindent rendben hagyj magad után!

4. EGÉSZSÉGEDRE!

Végezzétek el a feladatokat a tankönyvben leírtak szerint! A beszámolókat és megoldásokat jegyezzétek le ide!

1. A csoport témaköre: _____

Felhasználandó kulcsszavak: _____

Témakör kifejtése: _____

Pontszám: (

2. A totó megoldása

1.

4.

7.

10.

13.

2.

5.

8.

11.

+1.

3.

6.

9.

12.

Pontszám: (

3. Írjatok össze minél több...

a) zöldséget: _____

b) sportágat: _____

c) gyümölcsöt: _____

Pontszám:

4. Írjatok példát...

a) gyerekeknek szóló könyvre: _____

b) filmre: _____

c) szabadidős tevékenységre: _____

Pontszám:

5. a) Tervezzetek egészséges étkezést!

Mely étkezést terveztétek meg? _____

Milyen alapanyagokat használtatok? _____

Milyen ételeket állítottatok össze ezekből? _____

Pontszám:

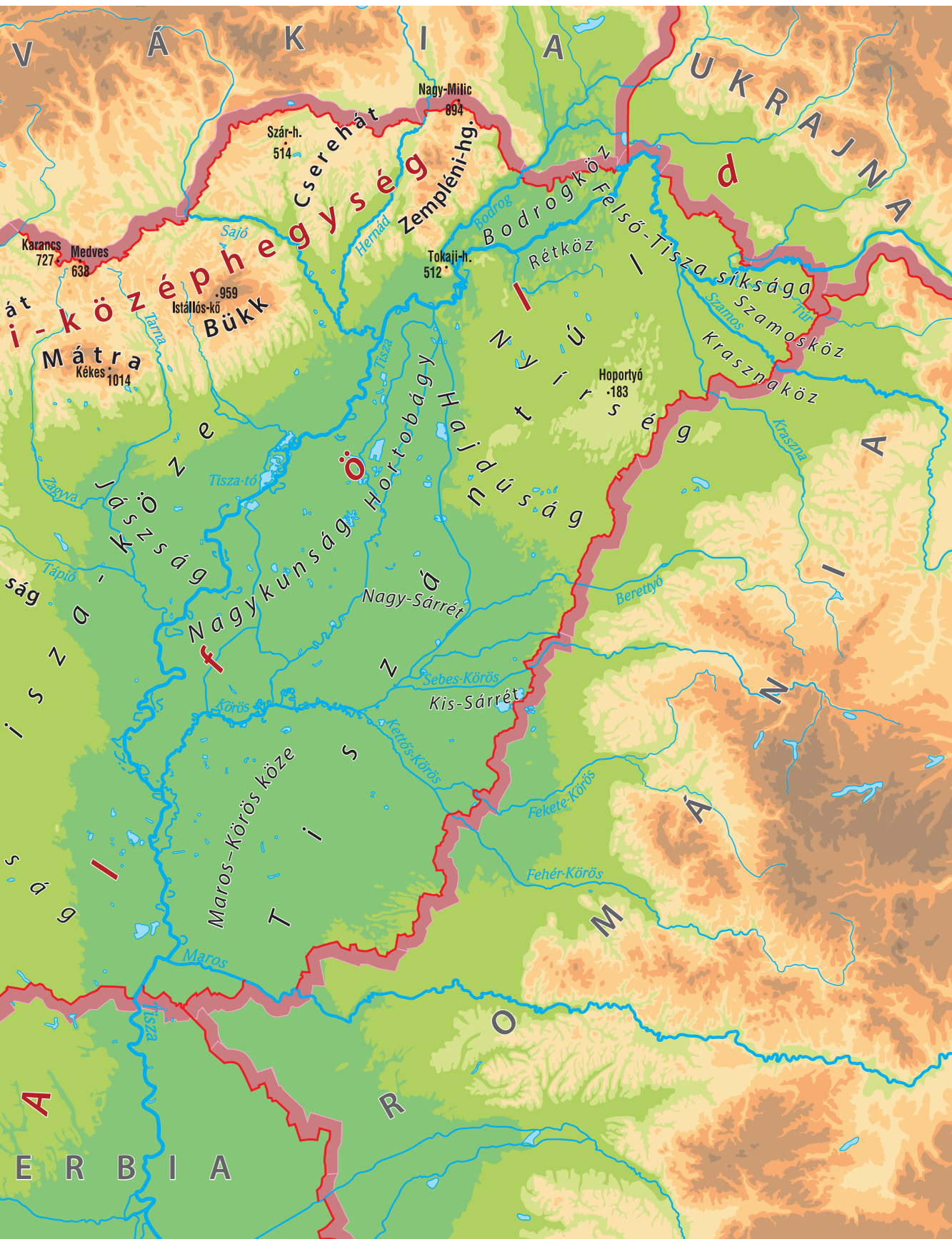
b) Készítsétek el a fenti ételt! Jó étvágyat! Egészségetekre!

Csoportom összesített pontszáma:

Csoportom helyezése:

Magyarország domborzati térképe

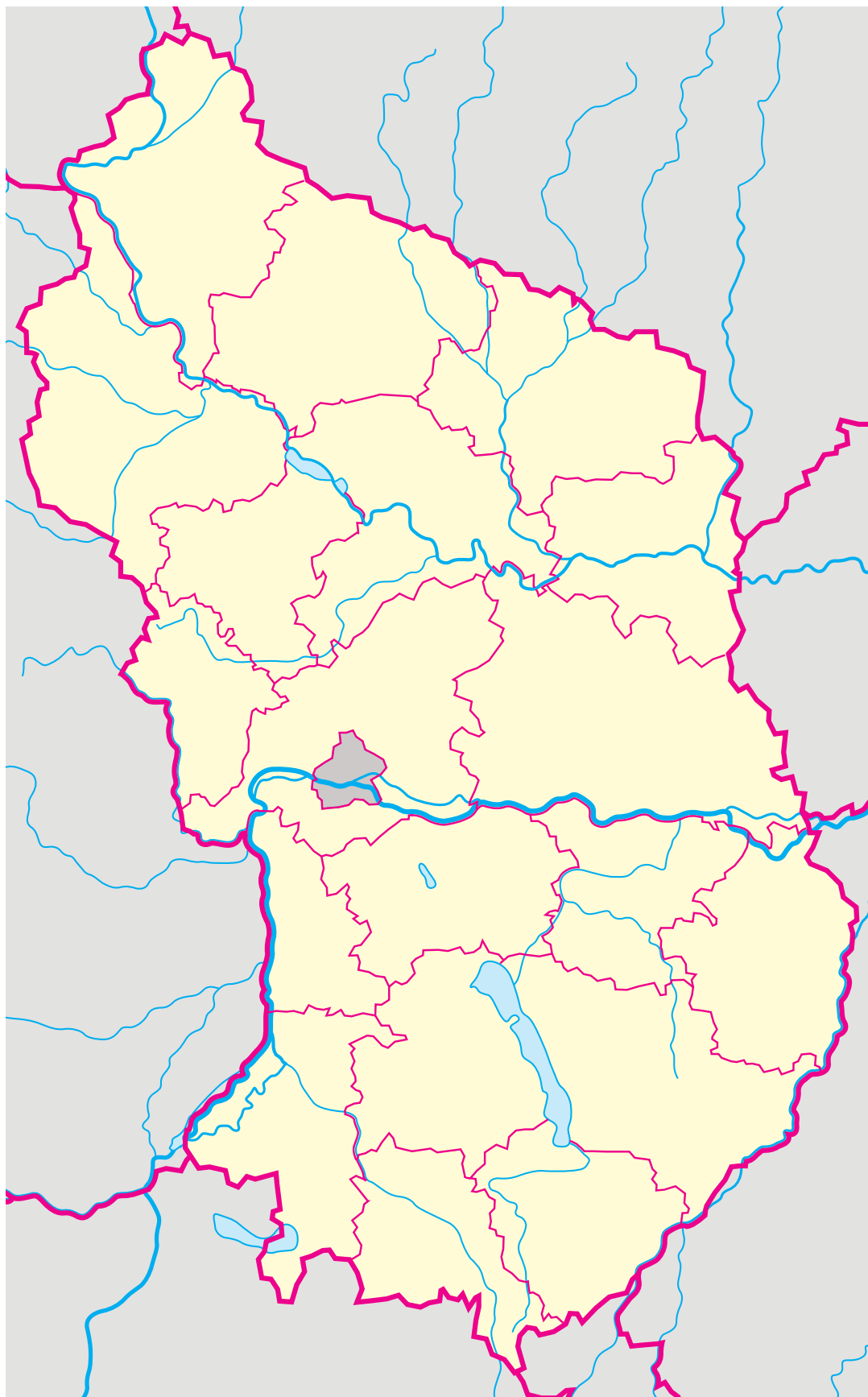

Magyarország közigazgatási térképe

Magyarország vonalas térképe

Globális felmelegedés – Gondolattérkép

Készítsetek saját gondolattérképet!

Írjátok vagy rajzoljátok le, hogy mit tehettek saját közvetlen környezetekben, ha környezettudatosan szeretnétek cselekedni!

Gondolkodj globálisan,
cselekedj lokálisan!

Megfigyelési napló

[illegible]

[illegible]

Eszterházy Károly Egyetem
3300 Eger, Eszterházy tér 1.
Tel.: (+36-1) 460-1873
Fax: (+36-1) 460-1822
Vevőszolgálat: vevoszolgalat@ofi.hu

Kiadásért felel: dr. Liptai Kálmán rektor

Raktári szám: FI-505010302/1
Műszakiiroda-vezető: Horváth Zoltán Ákos
Műszaki szerkesztők: Bernhardt Pál, Kóródiné Csukás Márta
Grafikai szerkesztők: Morvay Vica, Róth Ágnes
Nyomdai előkészítés: Széll Ildikó
Terjedelem: 11,33 (A/5 ív), tömeg: 253 gramm
1. javított kiadás, 2018

Nyomta és kötötte:
Felelős vezető:
A nyomdai megrendelés törzsszáma: